

LATVIJAS UNIVERSITĀTES
VĒSTURES UN FILOZOFIJAS FAKULTĀTES
LATVIJAS UN AUSTRUMEIROPAS JAUNO UN JAUNĀKO LAIKU VĒSTURES
KATEDRA

**ROKMŪZIKAS KULTŪRAS ATTĪSTĪBA LATVIJĀ NO 1956. GADA – 80.
GADU SĀKUMAM**

BAKALaura DARBS

Autors: **Pauls Puzaks**

Stud. Apl.: Vēstpp08041

Darba vadītājs: Dr.Hist., asoc. prof. Ē.JĒKABSONS

RĪGA 2011

ANOTĀCIJA

Rokmūzikā 50. – 80. gados neapšaubāmi atspoguļojas Padomju Savienībā un Latvijas PSR notiekošie sociāli – politiskie procesi. Darba mērķis ir attēlot rokmūzikas kultūras veidošanos PSRS, apskatot grūtības un ierobežojumus ar kādiem saskārās tā laika mūziķis, un kā piemēru minot Latvijas PSR situāciju. Par darba uzdevumiem kalpoja rokmūzikas žanra veidošanās, PSRS kultūras politikas, ideoloģijas izpratnes veidošana, kā arī rokmūzikas ienākšanas, izpildītāju darbības izpēte.

2. Pasaules kara rezultātā būtiski mainījās Eiropas un pasaules politiskā karte un pastāvošā valstu sistēma un sabiedriskā doma. PSRS teritoriju ierobežoja tā dēvētais „dzelzs priekšgars”, kas, līdz pat PSRS sabrukšanas laikam, atdalīja Rietumus no Austrumiem. Šāda nošķirtība un izolācija apdraudēja kultūras sfēru, kurai norobežošanās un cenzūra neļāva attīstīties.

40. gados ASV radās jauns mūzikas paveids – rokenrols, kas bija atvasināts no blūza, džeza un kantrī mūzikas elementiem. Rokenrols, iegūstot milzu popularitāti ASV, vēlāk pārņēma visu pasauli.

Šis jaunais mūzikas stils ienāca arī PSRS, kur uzreiz tika pamanīts jauno mūziķu aprindās. PSRS ideoloģijai šis mūzikas un kultūras veids nešķīta atbilstošs tās cilvēku pārvaldes un kontroles iestādēm, tādēļ tika mēģināts rokmūziku stingri diskreditēt kā kultūras veidu.

Pirmo reizi PSRS zemes rokenrols sasniedza 1956. gadā Vispasaules jauniešu dienās Maskavā. Šeit padomju jaunieši iepazīna rokenrolu, džinsus, košļenes un citus tā laika rietumnieku jauniešu ikdienas priekus. Vēlāk, mūzikai attīstoties, tā kļuva par daļu no latviešu populārās mūzikas, latviešu kultūras sastāvdaļu, bet tā laika mūziķi par – elkiem vēl šodien.

ATSLĒGVĀRDI

Rokmūzika, estrādes mūzika, Latvija, mūziķi, cenzūra.

ABSTRACT

Rock music made starting from the 50s till the 80s clearly represents the social and political issues of the Soviet Union and the Latvian SSR. The aim of the work is to describe the process of rock music development in the USSR, to look at the difficulties and restrictions that were faced by the musicians. The situation in the Latvian SSR will be used as an example. The work tasks include research on the development of rock genre, USSR cultural policy, ideological development, the introduction of rock music in the USSR, and activities of rock music performers.

After the World War II, the political map of Europe and the world, the existing countries and the public spirit changed significantly. The USSR territory was constricted by the so called „iron curtain” which separated the East and the West till the fall of the USSR. Such isolation and censorship restricted the cultural development

. In the 40s in the USA, a new musical genre arose. Rock'n'roll derived from blues, jazz and country music. It gained vast popularity in the USA and later took over the entire world. This new genre got into the USSR as well, where it was noticed by young musicians. USSR administrative and oppressive institutions found this genre inappropriate thus it was decided to strictly discredit rock'n'roll.

Rock'n'roll first reached USSR territories in 1956, on International Youth Day in Moscow. Soviet youths discovered rock'n'roll, jeans, chewing gums and other Western entertainment means. Later such music developed into part of Latvian popular music, Latvian culture. Musicians of that time are considered idols even nowadays.

KEYWORDS

Rock music, popular music, Latvia, musicians, censorship

SATURS

Saīsinājumu saraksts.....	5
Ievads.....	6
Avotu un literatūras apraksts.....	8
Rokenrola mūzikas būtība un galvenās sabiedrības attīstības tendences PSRS un Latvijas PSR.....	14
1.1. Rokmūzikas žanra veidošanās.....	14
1.2. PSRS kultūras politika Latvijā, galvenās iezīmes.....	16
1.3. Padomju mūzikas ideoloģijas tendences Latvijā.....	19
1.4. Rokmūzikas ienākšana Padomju Savienībā un Latvijas PSR.....	21
2. Rokmūzikas izpildītāji Padomju Latvijā, cenzūras laika rokmuziķi.....	24
2.1. Pīts Andersons ar grupu.....	24
2.2. Komunistiskās partijas iebildumi pret rokmuziķi.....	26
2.3. Ansamblis „Līvi”.....	29
2.4. Ansamblis „Credo”.....	33
3. Vissavienības festivāls „Liepājas dzintars”.....	41
3.1. „Liepājas dzintars”.....	41
Secinājumi.....	55
Izmantoto avotu un literatūras saraksts.....	58
Pielikumi.....	61

SAĪSINĀJUMU SARAKSTS

aug.	Augusts	VDK	Valsts Drošības komiteja
dec.	Decembris	VDR	Vācijas Demokrātiskā republika
f.	fonds		
febr.	Februāris		
g.	gads		
gs.	gadsimts		
iedz.	Iedzīvotāji		
izd.	Izdevums		
jūl.	Jūlijs		
jūn.	Jūnijs		
l.	lieta		
latv.	Latvieši		
LKP	Latvijas Komunistiskā partija		
lp.	lapa		
lpp.	Lapaspuše		
LVA	Latvijas Valsts arhīvs		
LZVA	Liepājas Zonālais Valsts arhīvs		
Nov.	Novembris		
Okt.	Oktobris		
Prof.	Profesors		
PSR	Padomju Sociālistiskā republika		
PSRS	Padomju Sociālistisko Republiku Savienība		
pielik.	pielikums		
R.	rietumi		
Sēj.	Sējums		
sept.	Septembris		
skat.	Skatīt, -s		
u. c.	Un citi		
utt.	Un tā tālāk		
vad.	Vadītājs		

IEVADS

Mūzika ir laikmeta spogulis: visos laikos cilvēks ir centies paust savas izjūtas, priekšstatus un domas. Kad kādā kultūrvidē mainās kopējā dzīves situācija, attiecīgi pārveidojas arī mūzika.

Rokmūzikas nozīme pasaules kontekstā ir ļoti jūtama. Līdz ar pārmaiņām 50. gados ASV iedzīvotāju dzīvēs, radās vēlme distancēties no kara, savu sajūtas izteikt ar mūzikas palīdzību. Šādu sajūtu un cilvēku domu izteikšanai par atbilstošāko no mūzikas žanru formām kļuva rok mūzika. Mainoties laikiem, mainījās arī rok mūzikas žanri, tie kļuva daudzveidīgāki un piekļāvās cilvēku sajūtām. Ar rok mūziku ir saistāmas daudzas sabiedrības izpausmes, no blūza un kantrī mūzikas saplūšanas, kas raksturo 50. gadu ASV sabiedrības situāciju, 60. gadu Boba Dilana protesta garam, 60. gadu beigās radies tā saucamais *ragaroks*. Šī rok mūzika atskaņoja Indijas hinduistiskās pielūgsmes elementus, tā neskaitāmu jaunu ļaužu domāšana rietumos ir formējusies hinduistisko ideju ietekmē („The Rolling Stones”, „The Beatles” u.c.). 70. gadu „Bītlu” fenomens rok mūziku pirmo reizi nostādīja uz visaugstākās popularitātes pakāpiena starp mūzikas žanriem, 70. gados okultos seansos grupa „Black Sabbath” pievērsās velnam, tāpat, kā grupas „Led Zeppelin” solģitārists Džimijš Peidžš ir teicis: „*Patiesībā rok koncerts nav nekas cits kā maģisks rituāls*”. Šādu ideju virzība rok mūzikā skaidrojama ar lielo popularitāti klausītāju vidū, kam patika apziņa par rok mūzikas maģisko spēku. „Brīvā sekša” laiks ar „The Doors” seksuālo uzstāšanās, dziedāšanas manieri, 80. gadu smagās rok mūzikas izvirzīšanās, kā protests pret popkultūras nospiedošo ienākšanu mūzikā. Grupas „AC/DC” 1979. gadā lieliskus panākumus guva ar skaņuplati „Highway to hell” (no angļu val. Autostrāde uz eļļu), tūkstošiem pielūdzēju ar skaļiem kliezieniem pavadīja un dziedāja līdz koncertos „*Es esmu uz elles autostrādes. Neturiet mani, hei, hei, hei.*” 80. gadi arī Rietumos ievadīja saspringtu situāciju politikā, kas iedzīvotājus „uzkurināja” uz šāda rok mūzikas žanra klausīšanos.

PSRS uz šī ASV un citu pasaules valstu brīvās kultūras fona stipri savādāk attīstījās mūzikas žanri. To ietekmēja milzīgā cenzūra, kas pārvaldīja žanru atbilstību ideoloģiskajiem kanoniem.

Latvijas rok mūzika ir veidojusies par spīti aizliegumiem to klausīties, kas padarījis to vēl spēcīgāku. Gadu desmitiem Padomju Latvijas valdība centās ierobežot sabiedrības vēlmi pēc dažādības kultūras izpausmēs, kontrolējot koncertus, iebaidot mūziķus, atņemot darba, mācību un citas iespējas pretēji domājošajiem. Rietumu radio stacijas tika nežēlīgi bloķētas ar specdienestu ģenerētiem traucējošiem trokšņiem.

Rietumu kultūra tika pakļauta stingrai cenzūrai, kontrolei un Valsts drošības komitejas (čekas) aizliegumiem. Retajiem iebraucējiem no Rietumiem skaņu plātes un grāmatas varēja tikt konfiscētas bez jebkādiem paskaidrojumiem jau uz robežas.

Neskatoties uz to, mūzika un tās vēstījums tomēr izspraucās cauri „dzelzs priekšķeram”. Šis process aizsākās ar radio un skaņuplatēm. Nedaudz vēlāk – ar magnetofona parādīšanos, kas sniedza iespēju no radio ierakstīt lentās īsus mūzikas fragmentus, lai tos klausītos un izplatītu starp draugiem, sekmējot „kultūras revolūciju”, ko padomju iekārta nespēja apturēt.

Rokmūzika ir iesakņojusies un nostiprinājusies Latvijas mūzikā un kultūrā, kļūstot par ievērības vērtu pētījuma lauku mūsdienās. 20. gadsimta 80. gadi tiek pieminēti kā rokmūzikas uzplaukuma laiks, lai gan ceļš uz to datējams ar senākiem notikumiem.

Latvijas rokmūzikas scēna var lepoties ar daudz mūziķiem, kas savu dzīvi izvēlējušies saistīt tieši ar šo vidi. Nereti cilvēki, kuri vēlāk nodarbojušies ar citām jomām, savās jaunības dienās ir situši bungas, vai grabinājuši ģitāru stīgas, daudzi no viņiem ir attīstījuši savu spēlētprasmi un to dara joprojām.

Bakalaura darbā apskatīts pats sākums Latvijas rokmūzikā, mūziķu komentāru un atmiņu stāsti, laikabiedru komentāri, koncertu vietu apraksti un tālaika politikas attieksme pret mūziķiem un rokmūziku. Īpaši nozīmīgi tas ir, ievērojot tā laika sociālās politikas apstākļos, zināmā mērā kļuva par vienu no sabiedrības protesta formām.

Darba mērķis ir, kā piemēru ņemot Latviju, aprakstīt rokmūzikas kultūras veidošanos PSRS, apskatot grūtības un ierobežojumus. Analizēts Latvijas mūziķu piedzīvotais šajā laika posmā, cenšoties izprast problēmas, ko radīja tā laika valdība un tās pieņemtā politika pret rietumniecisku kultūru, jo:

- 1) būtiska „Aukstā kara” sastāvdaļa bija – kultūru pretnostatīšana;
- 2) PSRS vēlme kontrolēt katra cilvēka dzīves sfēru, jo īpaši pieaugošās jaunatnes enerģijas palielināšanos;
- 3) nevēlēšanās pieļaut līdzīgu reformu ienākšanu PSRS, kā tas notika ASV, līdz ar to – rokmūzikas ienākšanu, ko pavadīja brīvdomība, kas varētu satricināt ierastos stereotipus.

Par pētījuma hronoloģiskajiem ietvariem ir izvēlēts 1956. - 80. gadu sākums. Tieši ar 1956. gadu (atkusnis PSRS politikā) Latvijas PSR jaunieši iepazīstas ar rietumniecisku dzīvesveidu Vispasaules jauniešu dienās Maskavā, kas apzīmē rokmūzikas „oficiālu” ienākšanu PSRS. Šajā laikā

Latvijā notika rokmūzikas ienākšana un nostiprināšanās Latvijas kultūrā, kas izauga no trakulīgu jauniešu vēlmes atdarināt rietumniekus līdz rokmūzikas kultūrai ar latvisku garu un dvēseli.

Komunistiskās Partijas ietekme uz kultūru Latvijas PSR un mūziku arī noteica rokmūzikas iespēju attīstīties tās robežās, rokmūzika PSR nekādi nevarēja sacensties ar rietumu rokmūzikas straujo attīstību padarot to ar dažādiem žanriem papildītu estrādes mūziku.

Rietumu mūzikas pārstāvji izveidoja mūzikas festivālus, kurus apmeklēja tūkstošiem klausītāju, par to vienīgo mūzikas virzienu izvēloties rokmūziku ar daudzajiem tā žanriem, lai gan Latvijas PSR nenotika tik apjomīgi rokmūzikai veltīti konkursi un festivāli kā rietumos, par pirmo priekšvēstnesi Latvijas PSR festivālu vidū ir jāatzīmē „Liepājas dzintars”, kura dalībnieku vidū bija daudz rokmūzikas censoņu.

Minētajā laikposmā aktīvu darbību izvērsušie Latvijas PSR rokmūziķi mūsdienās tiek dēvēti par „rokmūzikas leģendām”.

Hronoloģiskie ietvari tiek pārķāpti, cik tālu tas ir nepieciešams, lai pēc iespējas daudzpusīgāk raksturotu situāciju.

Galvenie darba uzdevumi:

- 1) aplūkot rokmūzikas žanra rašanos un izplatību;
- 2) aplūkot Latvijas PSR komunistiskās partijas veidoto ideoloģiju attiecībā uz kultūru un mūziku;
- 3) aplūkot rokmūzikas ienākšanu Latvijā;
- 4) apskatīt tā laika rokmūzikas izpildītājus, pievērsties viņu piedzīvotajam koncertos, tarifkācijas skatēs un drošības iestāžu pievērsto uzmanību;
- 5) izsekot Vissavienības festivāla „Liepājas dzintars” attīstībai, pārmaiņām laika gaitā, kas skāra rokmūziku, kā arī pievērsties blakus pastāvošo tendenču aplūkošanai.
- 6) pievērst uzmanību Pita Andersona, rokgrupu „Līvi” un „Credo” darbībai, koncertiem un mūziķu sastāva maiņām. Aplūkot arī nozīmīgo mūzikas festivālu „Liepājas Dzintars”.

Minētā mērķa un uzdevumu izpildei apkopoti pieejamie avoti, veikta to kvalitatīvā un kvantitatīvā analīze, veikta intervēšana un izmantotas citas pētījuma metodes. Apkopoti oficiālie dokumenti un tā laika mūziķu atmiņas par šo laika posmu un tēmu. Apskatīti tā laika publikācijas presē un periodikā, lai pierādītu pastāvošās varas ietekmi un aplūkotu attieksmi pret rokmūziku sabiedrībā.

Aplūkojot tā laika mūziķu darbību, mēģināts izprast notikumus kultūras vidē Padomju Latvijā, kā arī skatīti noteikto ierobežojumu mēģinājumi apiet tos un šo darbību sekas.

Apskatot „Liepājas dzintara” attīstības gaitu, izsekots pārmaiņām festivālā, kurā lielu ietekmi spēlēja komunistiskās partijas ideoloģija, pievēršoties dalībniekiem un mūzikai, kas tika spēlēta festivālā.

Literatūras atlase un analīze veikta atbilstoši izvirzītajiem aspektiem darba uzdevumos, kas šajā gadījumā nedeva plašu literatūras klāstu un iespējas to izmantot, lielāku nozīmi piešķirot intervijām par tā laika situāciju ar mūziķiem un līdzilvēkiem.

AVOTU UN LITERATŪRAS APRAKSTS

Latviešu historiogrāfijā līdz šim nav veikti plaši pētījumi rokmūzikas un rokmūzikas kultūras vides problemātikai. Iespējams, ka šis jautājums ir grūti atdalāms no kopējās estrādes mūzikas Latvijā šajā laika posmā, proti, mūzika Latvijā šajā laikā nebija tik krasi atšķirīga mūzikas stilu ziņā, īpaši tās agrīnākajos gados. To stilu izpildītāji, kas pārlietu atšķirās, ātri tika pārlicināti par muzicēšanas pārtraukšanas pozitīvo devumu viņu turpmākajai dzīvei.

No 20. gadsimta 70. gadiem Latvijas rokmūzikā ir salīdzinoši maz darbu, ko nevarētu teikt par interviju apjomu 80. gados. Bakalaura darba veidošanā izmantotie materiāli ir latviešu, krievu un atsevišķi avoti angļu valodā.

Nepublicētie arhīva materiāli:

Bakalaura darba neatsveramākais avots ir intervija ar Latvijas *rokenrola karali* Pitu Andersonu. Mērķa sasniegšanai intervijā mūziķis plaši raksturo padomju sistēmas ideoloģijas liktos šķēršļus, tā laika notikumus un personīgos pārdzīvojumus. P.Andersons stāsta par PSRS valsts drošības dienesta veiktajām kampaņām pret viņa mūziku un personību. Viņš arī atklāj neaizbraukšanas iemeslus no Latvijas PSR uz Rietumiem un atceras muzikālās gaitas Igaunijas PSR.

Latvijas Valsts arhīva izmantotie materiāli ir ņemti no LPSR Kultūras Ministrijas fonda. Mūzikas iestāžu apstiprinātās koncertprogrammas¹, atspoguļo noteikumus, kas bija jāievēro ansamblim „Līvi”, lai saņemtu atļauju uzstāties.

Īpašās tarifkācijas skatēs tika caurskatīti dziesmu teksti, izpildītāji, formāts un jebkas, kas varētu radīt traucējošus faktorus padomju ideoloģijai. Estrādes orķestru Tarifkāciju skatēs saņemtā atļauja deva iespēju uzstāties. Bez šādas atļaujas no Kultūras ministrijas mākslinieku tarifcēšana sagaidīja problēmas ar spēlēšanas atļauju saņemšanu ārpus sava kultūras nama durvīm². Par šāda noteikuma pārkāpšanu draudēja problēmas no drošības iestāžu darbinieku puses vai pat cietums.

Kā vērtīgs avots mērķa sasniegšanai, izmantoti arī Vissavienības un padomju republiku pirmā jaunatnes festivāla nolikumi par 1957. gada festivālu.³ Tajā var rast apstiprinājumu rokmūzikas ienākšanai padomju zemēs ar Rietumu jauniešu līdzī atvestajām platēm. Manuprāt, šis nav jāuzskata par pašu pirmo atskaites punktu, tomēr par pirmo oficiālo un atmiņās aprakstīto

¹ LVA 678. f. (Mūzikas iestāžu apstiprinātās koncertprogrammas) 13. apr., 6. l.

² LZVA 703. f. (Estrādes orķestru skates materiāli) 1. apr., 293. l.

³ LVA 678. f. (Vissavienības pirmā Padomju Latvijas jaunatnes 1957. g. festivāla nolikumi, konkursa programma, u.c.) 4. apr. 274. l.

gadījumu gan. Pieminētā festivāla laikā padomju jaunieši varēja palūkoties uz rietumu jauniešu ikdienas dzīvi. Šeit tiek pirmo reizi tiek iepazīts trakulīgais rokenrols, aptaustīti džinsi, košļāta košļājamā gumija un malkota „Coca Cola”.

Liepājas Valsts Zonālajā arhīvā atrodami dokumenti par „Liepājas dzintaru” sniedz informāciju par festivāla nolikumu un muzikālo formātu, kā arī apmeklētāju skaitu un iepazīstina ar festivāla aizkadriem, kas atspoguļo partijas ideoloģiskās prasības.⁴ Te lasāma festivāla dalībnieku kritika un komentāri no tā vadības. Avoti sniedz informāciju arī par koncertestrādi „Pūt, vējiņi!”.⁵

Liepājas Zonālajā Valsts arhīvā atrodami avoti par grupas „Līvi” koncertprogrammu, kā arī Jura Pavītola paskaidrojumi Liepājas Kultūras vadībai par tai izteiktajiem pārmetumiem nesakārtotā un visatļautībā aizgājušā orķestra darbību restorānā „Līva”.⁶

Atmiņas un prese:

Šī avotu grupa mērķa sasniegšanai darbā sniedz vispilnīgāko informāciju par rokmūzikas kultūras attīstību Padomju Latvijā. Intervijas atrodamas visdažādākajos Padomju Latvijas laika preses izdevumos: „Komunists” (LPSR CK mēnešraksts); „Literatūra un Māksla”; „Padomju Jaunatne” (Komjaunatnes izdevums) ; „Cīņa” (CK dienas laikraksts); „Liesma”; „Jaunā Gaita” (Trimdas izdevums); „ Rīgas Balss” un citos. Tieši šeit lasāms, ko mūziķi pārdzīvojuši koncerts, redzams tarifkāciju skašu noteikumu absurds un festivāla „Liepājas dzintars” preses atsaucis pēc katra koncerta.

Publicētie avotu materiāli:

Atrodami Sergeja Kruka grāmatā „Par mūziku skaistu un melodisku” – 1959. gada 21. februārī „Priekšlikumi par Rīgas estrādes orķestru repertuāra kontroli”⁷, atainojot Rīgas pilsētas darbaļaužu deputātu padomes izpildkomitejas satraukumu par vienvadības trūkumu estrādes orķestru darbā, kas bieži novedusi pie tā, ka estrādes orķestri pārvēršas par amerikāniskās mūzikas – džeza mūzikas propagandētājiem, saņemot pat nošu sūtījumus no ASV. Tādējādi pēc partijas domām un ideoloģijas estrādes orķestri neveic muzikālās audzināšanas uzdevumu.

Grāmatā „Par mūziku skaistu un melodisku” – „Klausītājas vēstule Raidījumu un televīzijas komitejai, pārsūtīta kultūras ministram. 1961. gads.” studente Renāte Žariņa pauž reizē savu

⁴ LZVA 243. f. (Festivāls „Liepājas dzintars – 50”) 1. apr. 31. l.

⁵ LZVA 243. f. (Liepājas pilsētas pašvaldības uzņēmums. Kultūras firma „Pūt, vējiņi!”) 1. apr. 26. l.

⁶ LVA 678. f. (Priekšlikumi par Rīgas estrādes orķestru repertuāru kontroli) 1. apr. 143. l.

⁷ Kruks S. *Par mūziku skaistu un melodisku*. Neptūns. Rīga. 2008. 181. lpp.

sašutumu par „kratekļiem” kā neizprotamu šedevru un izpratni par to, kādēļ šie „kratekļi” pastāv. Par iemeslu nekalpo rietumu radiostacijās dzirdamā mūzika, bet gan pašu rīdzinieku un citu pilsētu ballēs dzirdamā ansambļu, orķestru izpildītā ārzemju mūzika, kas ir kā likums katrā ballē. Un tad šie „kratekļi” iesēžas apziņā, tos iemācās, tos dzied, tie patīk.⁸

Zinātniskā literatūra: darbā izmantota, lai raksturotu kultūras situāciju Latvijā attiecīgajā laika posmā.

Sergejs Kruks grāmatā „Par mūziku, skaistu un melodisku”⁹. Izseko Latvijas PSR kultūras attīstībai un tās dažādajai struktūrai. Viņš piemin ierakstu metodes, kādas izmantoja padomju Latvijas jaunieši, lai iegūtu sev vēlamās ierakstu plates. Viena no tām bija uz rentgena plēvēm rakstītas, dažas reizes izmantojamās plates. Kruks savā grāmatā apskata arī Kultūras ministrijas sistēmu un darbību, tostarp mūzikas teoriju, kas atšķir „vieglo mūziku” no „nopietnās”.

Kruks norāda, ka mūzikas kultūra Latvijas PSR tika veidota pēc noteiktiem ideoloģiskiem principiem, kas izauga līdz pilnīgai tās kontrolei. Šī kontrole arī tieši iespaidoja rokmūzikas veidošanās iespēju.

Mērķa sasniegšanai izmantots ieskats Latviešu rokmūzikas kultūras vēsturē sniegts grāmatā „Latvijas vēsture. 20. gs”¹⁰, kur pieminēta „Natural Product” nesankcionētā uzstāšanās Planetārijā pēc aizlieguma sniegt koncertu RTU telpās. Koncerts izraisīja VDK sankcijas pret atnākušajiem jauniešiem un veicināja turpmāku pretspēku tā laika padomju alternatīvajiem jauniešiem. Šis notikums arī mainīja rokmūzikas izpildītāja Pita Andersona un Valērija Seifudinova muzikālās gaitas. Andersonam tika draudēts ar izrēķināšanos pret viņa ģimeni, ja viņš turpinās uzstāties un nepakļauties drošības dienestu norādījumiem.

Populārzinātniskā literatūra:

Artemijs Kirovičs grāmatā “Back In The USSR, The True Story Of Rock In Russia”¹¹ sniedz atbildi uz jautājumu, kad rokmūzika ienāca Padomju Savienībā. Par pirmo nopietno rokenrola kultūras aizsācēju un mūziķi visā Padomju zemē viņš min Pitu Andersonu un Valēriju Seifudinovu un viņa apvienību „Revengers”, kas, lai gan ar šādu nosaukumu nemuzicēja ilgi, bet spēja apliecināt

⁸ LVA 678. f. (Klausītājas vēstule Radioraidījumu un televīzijas komitejai, pārsūtīta kultūras ministram. 1961. gads.) 2. apr. 103. l.

⁹ Kruks S. *Par mūziku skaistu un melodisku*. Neptūns. Rīga. 2008.

¹⁰ Bleiere D., Butulis I., Feldmanis I., Stranga A., Zunda A. *Latvijas vēsture 20. gs.*, Rīga, Jumava, 2005, 313. lpp.

¹¹ Кирович А. *Back in the USSR :the true story of rock in Russia*. Boston ; London : Faber a. Faber, 1988.

savu varēšanu. Rokmūzikas attīstību Baltijā un tieši Latvijā A.Kirovičs skaidro ar iespēju tikt pie ierakstiem, ko vairumā gadījumu uz šejieni atveda jūrnieki, kā arī īpašo cilvēku klātesamību.¹²

Klāsa Vāveres grāmata „Līvi”¹³ Sniedz ieskatu latviešu rokgrupas „Līvi” bibliogrāfijā, raksturojot noteikumus mūziķiem Latvijas PSRS. Dažādo panākumu, aizliegumu un pašu mūziķu komponētās dziesmas viņš min kā pieļaujamo normu rezultātus, kad bieži vien ieceres ziņā un vēlamā stila izpausmes veidā nekādi nesakrīt ar partijas ideoloģijas diktātu.

Grāmatā K.Vāvere atspoguļo „Līvu” darbību no grupas dibināšanas 20. gs. 70. gadu pirmajā pusē līdz Ērika Ķiģeļa traģiskajai bojāejai 1985. gadā un „Līvu” darbībai līdz Latvijas Republikas neatkarībai. Tāpat grāmatā pieejama informācija, par muzikālās daiļrades sasniegumiem dažādos konkursos, televīzijas pārraidēs, kā arī izdoto dziesmu saraksti un to apraksti. Bakalaura darbā izmantota grāmatas informācija līdz Ē.Ķiģeļa bojāejai.

Andžila Remesa grāmatā „Liepājas dzintars” atrodama informāciju sniedz vispusīgu ieskatu Padomju Latvijas estrādes mūzikas festivāla „Liepājas dzintars” darbībā Liepājā jau kopš 1964. gada augusta, kad tur tiek atklāta jauna koncertestrāde.

Festivāls „Liepājas dzintars” radīja nebijušu gaisotni Latvijas un visas PSRS republikas mūzikas dzīvē. Festivālu gaidīja ik augustu, jo tas sniedza iespēju dzirdēt labākos Padomju republikas mūziķus. Tieši šajā salīdzinoši brīvajā vidē radās īpašais „Liepājas fenomēns”, kas padarīja Liepāju par *Latvijas rokmūzikas šūpuli*. „Liepājas dzintaram” tika pievērsta arī valsts drošības dienestu uzmanība, to vairākas reizes atceļot, tomēr nespējot pilnībā apslāpēt.

Informāciju par ansambļa „Credo” izveidošanos un darbību sniedz Andras Alksne grāmata „Credo”¹⁴, kur atrodama informāciju par grupas pastāvēšanu, dažādu festivālu notikumu apraksti, uzstāšanās aizkulises, kā arī ansambļa dalībnieku personīgās atmiņas par laiku. Grāmatā tas izklāstīts brīvā veidā, tādēļ to lasot nepamet klātesamības sajūta.

¹² Remess A. *Festivāls „Liepājas Dzintars”*. Liepāja. 1988.

¹³ Vāvere K. *Līvi*. Rīga, Tandems-A, 1997.

¹⁴ Alksne A. *Credo*. Rīga. Poligrāfijas centrs. 2008.

1. ROKENROLA MŪZIKAS BŪTĪBA UN GALVENĀS SABIEDRĪBAS ATTĪSTĪBAS TENDENCES LATVIJĀ

1.1. Rokmūzikas žanra veidošanās

Rokenrols ir šīs mūzikas pirmais vēsturiskais veids, kas radās ASV 20. gadsimta 50. gadu pirmajā pusē. Pateicoties divu amerikāņu mūzikas veidu – melnā ritmblūza un balto kantrimūzikas mijiedarbībai – radās mūzika, kas kļuva pazīstama un slavena ar nosaukumu „rokenrols”.

Ritmblūzam un kantrimūzikai ir daudz kopēja. Abi šie mūzikas veidi attīstījās ārpus lielajiem administratīvajiem centriem no izplatītākās populāras mūzikas un abi izveidojās ASV dienvidos.¹⁵ Ritmblūzam un kantrimūzikai piemita deju raksturs. Svarīga loma bija ģitārai. Ritmblūza un kantrimūzikas dziesmu saturs vēstīja par ikdienišķām cilvēku rūpēm, vienkāršām jūtām, tādējādi atšķiroties no mūzikas ar nosacīti romantiskiem tēliem, kuri dominēja tā laika sentimentālajās dziesmās.

50. gadu pirmajā pusē ASV parādījās pavisam jauna mūzikas klausītāju un patērētāju grupa, ko dēvēja par „beibībūmeru paaudzi”. Viņu, pēc 2. pasaules kara laikā dzimušo jauniešu, bija ļoti daudz, jo kara laikā Amerikā tika novērota paaugstināta bērnu dzimstība, ko mēdza dēvēt par „mazuļu sprādzienu” (*baby boom* no angļu val.).¹⁶

Beibībūmeru paaudze bija gados jauna un atšķirīga pēc savas uzvedības un orientācijas pasaules uzskatos. Šiem jauniešiem nebija ne mazākās intereses par vecāko paaudžu iemīļoto sentimentālo populāro mūziku. Svarīgi arī izrādījās tas, ka šiem jauniešiem bija pietiekami daudz naudas, lai varētu apmierināt savus mūzikas untumus, pērkot skaņuplates, un šādā veidā pirmo reizi mūzikas vēsturē pusaudži un jaunieši sāka ietekmēt populārās mūzikas industriju un tās attīstību.¹⁷

Šajā laikā ritmblūza mūziku balto raidstacijas raidīja reti, jo to īpašnieki bija pārliecināti, ka šāda mūzika var atbaidīt viņu klausītājus. Pēkšņi atklājās, ka baltie jaunieši kuplā skaitā ir sākuši klausīties melno raidstaciju programmas tieši šīs mūzikas dēļ.

Kad balto jauniešu vairākums sāka klausīties ritmblūza radio programmas, tiem, protams, radās vēlēšanās iegādāties skaņuplates ar šo dziesmu ierakstiem. Bet tajā laikā vēl bija spēkā rasu

¹⁵ *Rokmūzikas vēsture*. Pieejams: <http://www.rockabilly.net/main.shtml> (Skatīts 22.04.11.)

¹⁶ *Rockmucic history*. Pieejams: <http://www.rockabillyhall.com/> (Skatīts 08.05.11)

¹⁷ *Rokmūzikas vēsture*. Pieejams: <http://www.rockabilly.net/main.shtml> (Skatīts 22.04.11.)

nevienlīdzība – tāda kārtība, kurā melnajiem ASV iedzīvotājiem bija atļauts uzturēties speciāli viņiem atvēlētās vietās gan parkos, gan transportā, gan pilsētas rajonos. Viņiem bija savas baznīcas, veikali, izklaides vietas. Tāpat bija arī ar mūziku: pastāvēja mūzika melnajiem, ko atskaņoja un arī iespēlēja skaņuplatēs melnie mūziķi. Šīs plātes apzīmēja ar speciālu nosaukumu – „race records”¹⁸ (burtiski – rasu ieraksti, bet faktiski tas nozīmēja – skaņu plātes melnajiem).

Uzņēmīgie baltie producenti, saprazdami, ka, pārdot šo jauno deju mūziku, varēs labi nopelnīt, sāka aicināt baltos mūziķus ierakstīt skaņu plātes ritmblūza dziesmas. Vienīgais, ko viņi gribēja mainīt – uz skaņu plātes vāka melno seju vietā bija jābūt baltām. Šos ritmblūza dziesmu variantus tā arī nosauca par „cover version” (burtiski – vāka versija).

Izpildot ritmblūzu, slavens kļuva baltais dziedātājs Pols Anka (1941 gadā). Šai mūzikai, kas kļuva tik populāra balto vidū, radās izteikta vajadzība pēc jauna nosaukuma, jo balto auditorija pret nosaukumu ritmblūzs izturējās ar aizspriedumiem. Tiek uzskatīts, ka dīdžejs Alans Frīds pirmais sāka izmantot vārdu rokenrols, lai apzīmētu šo mūzikas stilu.¹⁹

Rokenrols radīja revolūciju populārās mūzikas pasaulē. Tas notika pateicoties divu pasaulslavenu dziedātāju centieniem. Bils Heilijš un viņa grupa „Comets” uzsāka savu mūziķu karjeru, izpildot dziesmas kantri un vesterna stilā. Vēl viens bijušais kantri dziesmu dziedātājs Elviss Preslijs ar rokenrolu iekaroja visu pasauli. Vēl līdz mūsdienām viņš nav pārspēts popularitātes ziņā.

Agrīnā roka dziesmu vairākums formas un harmonijas ziņā balstās un blūza principiem. Solistu dziedātāju pavada viena vai vairākas elektriski pastiprinātas ģitāras, saksofons, dažreiz arī trompete un bungas. Dziedātājs pēc vajadzības var ne tikai dziedāt, bet arī kliegt, brēkt, rūkt, šņākt, elst, pūst, runāt.

Drīzumā arī melnie mūziķi uzsāka radīt savus rokenrola paveidus. Pats slavenākais bija Čaks Berijs, kura priekšnesumi sasniedza vēl augstāku meistarību, nekā piemita Bilam Heilijam un Elvisam Preslijam. Tieši Čaka Berija mūzika nopietni ietekmēja divu slavenāko britu agrīnā roka grupu – „The Beatles” un „The Rolling Stones” – daiļradi.

Sākumā rokenrolu atskaņoja mūziķi, kuri pārstāvēja dažādus mūzikas stilus un rokenrolā ieviesa šo stilu elementus. Svarīgākie bija ritmblūzs, kantri mūzika un estrādes dziesmas. Melnās mūzikas elementu pārsvars radīja pamatu turpmākiem melno populārās mūzikas stiliem, tādiem, kā „soul”, „funk” un „rap”.

Kad estrādes mūzikai raksturīgie paņēmieni sāka aizvietot rokenrola ekspresiju un enerģiju, parādījās virziens, ko tagad saucam par popmūziku visos tās bezgalīgi daudzajos paveidos. 20. gs.

¹⁸ *Rockmusic history*. Pieejams: <http://www.rockabillyhall.com/> (Skatīts 22.04.11.)

¹⁹ *Rockmusic history*. Pieejams: <http://www.rockabilly.net/main.shtml> (Skatīts 03.04.11.)

50. gadu beigas kļuva par rokenrola norieta laiku. Tirgu pārpludināja neiedomājams daudzums pakaļdarinājumu, dažādu sakritību dēļ, vairums labāko rokenrola izpildītāju atstāja skatuvi. Šādos apstākļos popmūzika iekaroja aizvien vairāk ievērības, vienlaikus kļūstot mākslinieciski vājāka.

1.2. PSRS kultūras politika Latvijā, galvenās iezīmes

Pēc Latvijas valsts okupācijas Padomju Savienības režīms stingri iezīmēja vadlīnijas kultūrpolitikai, domājot par savas ideoloģiskās kultūras uzspiešanu. Latvijā tika veikti pārkārojumi tādās dzīves svērās, kā izglītība, kultūra, māksla, teātris, literatūra un citās jomās.

20. gs. 50. gados tika īstenotas organizatoriskas izmaiņas drošības iestādēs. Tūlīt pēc Staļina nāves 1953. gada 5. martā likvidēja Valsts drošības ministriju, apvienojot to ar Iekšlietu ministriju. Nedaudz vēlāk no Iekšlietu ministrijas izdalīja drošības dienestus – Valsts drošības komiteju, kas bija tieši pakļauta PSRS Ministru padomes priekšsēdētājam, republikās attiecīgi – republikas Ministru padomes priekšsēdētājam. Tika pastiprināta drošības orgānu atkarība no republikas kompartijas CK. Tiem uzlika par pienākumu pastāvīgi konsultēties ar partijas orgāniem, kā arī aizliedza veikt partijas funkcionāru novērošanu, telefona sakaru noklausīšanos un citus operatīvos pasākumus, tostarp vervēt viņus par slepenajiem informatoriem, kas tika piedāvāts arī Pitam Andersonam un citiem mūziķiem.²⁰

Pretpadomju noskaņojums režīma laikā bija visai izplatīts. Padomju režīma laikā tie cilvēki, pirms nebija saskārušies ar drošības iestādēm, neapzinājās patieso risku ko tas varēja sagādāt viņu turpmākajai dzīvei. Tādēļ nostāšanās pretī padomju režīmam bija nepieciešami ārkārtēji pasākumi.²¹

Mēdz uzskatīt, ka visaktīvākā sabiedrības daļa pasaulē ir jaunieši. Jaunatne vieglāk iekļaujas protesta akcijās, viņu baiļu sliekšnis ir vismazākais, uz viņiem nebalstās apziņas nasta par savu ģimeni, kurai var rasties problēmas pēc akcijām, kurās ņemta dalība, neapzinoties savas darbības riskus. Drošības sajūtu jauni cilvēki gūst darbojoties kādā cilvēku kopumā, piemēram, būdami kādas grupas fani, klausītāji. Nenoliedzami, kā klausītāji tie ietekmējās no savas autoritātes mūzikā.

50. gadu vidū kļuva skaidrs, ka padomju vara Baltijā noturēsies un uz Rietumu palīdzības sagaidīšanu vairs nav cerību. Pēc Staļina laika represijām, *atkušņa* laikā dzīve kļuva brīvāka, nedaudz uzlabojās arī materiālais stāvoklis. Tādēļ daļā sabiedrības vairs nebija atklātas domas pret padomju varu, cilvēki sāka tai pielāgoties.

²⁰ D.Bleiere, I.Butulis, I.Feldmanis, A.Stranga, A. Zunda. *Latvijas vēsture 20. gs.*, Rīga, Jumava, 2005, 313. lpp.

²¹ Turpat. 316. lpp.

Drošības dienesti darbojās slepus un efektīvi, ātri likvidējot opozīcijas dalībniekus. Šāda apzināta opozicionāra darbība aptvēra samērā nelielu iedzīvotāju daļu.²² Kā rakstīts „Latvijas vēsture 20. gs”, faktiskā opozīcijas darbība drīzāk notika atsevišķu indivīdu vai nelielu grupu ietvaros, pieprasot to saistību izpildi, ko PSRS bija uzņēmusies starptautiskajos līgumos, kā arī to principu (vārda un preses brīvība, biedrošanās brīvība) ievērošanu, kas bija formulēti padomju konstitūcijā un likumos. Latviešu disidentu galvenais mērķis bija cīņa par latviešu nācijas pašnoteikšanās tiesībām un Latvijas neatkarības atjaunošanu, balstoties uz ANO Statūtu un Cilvēktiesību deklarācijas principiem.²³

Liela problēma bija disidentu grupu organizēšanā un jauno ideju nodošana, tās izglītošana, pretestības uzturēšana. Efektīvākais informācijas līdzeklis bija ārzemju radio, kas, par spīti intensīvajai traucēšanai, ko tautā dēvēja par „zāģēšanu” (apzināti radio skaņas traucēšana), kopš 50. gadiem bija kļuvis par vienu no svarīgākajiem informācijas avotiem ar pārējo pasauli, par latviešu emigrantu dzīvi, arī par Latvijā notiekošo. Tā arī atskaņoja padomju varas aizliegto mūziku, kas bija kā stimuls padomju jaunatnei un ne tikai.²⁴

Latvijā disidentu darbības apstākļi starp Baltijas republikām bija visnelabvēlīgākie, jo LKP vadība un VDK diezgan efektīvi apkaroja katru brīvdomības izpausmi, kas centīgi bija izsijājuši savus aģentus šaubīgajās aprindās, lietojot arī atklātas represijas.²⁵

Pastāvēja dažādas slēptas politiskā protesta akcijas, kas bija cieši saistītas ar nacionālisma vai antikomunismu, kas varēja izpausties legālās formās vai arī ko bija grūti apkarot tāpēc, ka tajās bija iesaistītas lielas ļaužu masas un tās notika neorganizēti: cīņa pret Jāņu svinēšanas aizliegumu un šā aizlieguma neievērošana, pulcēšanās Brāļu kapos mirušo piemiņas dienā un citas akcijas.

Komponists Imants Kalniņš intervijā Latvijas televīzijai 2011. gada 21. maijā sacīja: „Mūzika ir vislielākais spēks, caur ko var nodot slepenu informāciju.”²⁶ Šī atbilde labi raksturo tā laika komponistu domas un darbus, viņu vēlmi cilvēkiem parādīt, ka viņi nav vienaldzīgi vai zaudējuši spēju saskatīt apkārt notiekošo netaisnību un kultūras apspiešanu.

Vērā ņemamu protesta akciju izdevās izvērst 1968. gadā notikušajā Varšavas līguma valstu intervencē Čehoslovākijā. Ļoti daudzi protestētāji bija kompartijas biedri. Par publisku neapmierinātības izteikšanu ar PSRS politiku no partijas izslēdza vairākus partijas biedrus. Vīdramatiskākā protesta akcija pret intervenci Čehoslovākijā bija studenta Iljas Ripsa mēģinājums

²² D.Bleiere, I.Butulis, I.Feldmanis, A.Stranga, A. Zunda. *Latvijas vēsture 20. gs.*, Rīga, Jumava, 2005, 321. lpp.

²³ Turpat.

²⁴ Turpat. 322. lpp.

²⁵ Turpat. 322. lpp.

²⁶ LTV. *Imants Kalniņš*. 2011. gada 21. maijā.

sadedzināties Rīgā pie Brīvības pieminekļa 1969. gadā. Tika izplatītas lapiņas, daudzi rakstīja protesta vēstules.²⁷

Tiem cilvēkiem, kuri bija nonākuši drošības iestāžu uzmanības lokā, bija jāsaskaras ar daudz problēmām par to, ka viņi bija izteikuši jēlkādu protestu, nereti – tikai par nodomu vai viedokli. Apstākļi ieslodzījuma vietās bija ļoti smagi, cilvēki tika fiziski un morāli sagrauti, bieži apsūdzības fakti tika sagrozīti līdz nepazīšanai.

20. gadsimta 70. gados un 80. gadu vidū iepriekšējā posmā izcīnītā kultūras telpa tika apgūta un paplašināta, taču tas nenotika cenšoties pierādīt tās savienojamību, nekaitīgumu varas ideoloģiskajiem noteikumiem. Sociālistiskā reālisma kanonu paplašināja tik tālu, ka tajā mēģināja iekļaut virzienu, kam nebija nekā kopīga ne ar sociālismu, ne arī ar reālismu.²⁸ Vienlaikus mēģināja politiski adaptēt dažādās kustības, virzienus, masu kultūras izpausmes – rokmūziku, diskotēkas, pakļaujot to komjaunatnes vai citu varas struktūru kontrolei.

Padomju sistēmai liberalizējoties, tās aizsardzības politikai, pastiprinājās tendence agrāk apkarotās kultūras izpausmes izmantot tās ideoloģiskiem mērķiem. Kultūra bija kā vizītkarte, ko demonstrēt ārzemēs, lai pierādītu latviešu tautas uzplaukumu Padomju Latvijā. Tajā pašā laikā tika apkaroti visi virzieni, kuri nebija akceptēti vai kuru pārstāvji nevēlējās sadarboties. Piemēram, 1970. gadā Rīgā tika arestēti apmēram 600 hipiju par ierašanos uz grupas „Natural Products” koncertu. Koncerts bija nesankcionēts, milicija konfiscēja grupas instrumentus un apsūdzēja mūziķus pretpadomju propagandā.²⁹

Latvijas vēsturē 20. gadsimta paaudzes domu maiņas skaidrojamas ar to, ka 70. - 80. gados bija ienākusi jauna paaudze, kas netika piedzīvojusi personīgi represijas un intelektuālo teroru. Bailes vairs nebija tik stipras. Jaunā paaudze bija daudz labāk informēta par pasaules notikumiem kultūrā, mūziku, un tās tendencēm. Šo paaudzi bija arī daudz mazāk skārusi ideoloģijas ieskalošana domāšanā. Lai gan kontakti ar ārpusauli bija ierobežoti, tie tomēr bija ar laika nobīdi, tās pārmaiņas mūzikā kas notika rietumos ar jauna stila, žanra, modes ienākšanu kultūrā, piedzīvoja garu ceļu līdz padomju Latvijas jauniešiem.³⁰

Dažās jomās radošā brīvība bija lielāka nekā Maskavā un Ļeņingradā, piemēram, tēlotājā mākslā oficiāli varēja izstādīt darbus, kas Krievijā netiktu atļauti izstādīšanai.³¹

²⁷ D.Bleiere, I.Butulis, I.Feldmanis, A.Stranga, A. Zunda. *Latvijas vēsture 20. gs.*, Rīga, Jumava, 2005, 323. lpp.

²⁸ Turpat. 356. lpp.

²⁹ Turpat. 357. lpp.

³⁰ Turpat.

³¹ Turpat. 359. lpp.

Padomju kultūrpolitika noteica arī to, ka republikās vairāk vai mazāk pilnvērtīgi varēja attīstīties tikai pamatnācijas un krievu kultūra, kas rietumnieciskajai rokmūzikai lika lielus šķēršļus.

1.3. Padomju mūzikas ideoloģijas tendences Latvijā

Padomju tipoloģijā pastāvēja dalījums – „vieglā” un „nopietnā” mūzika. „Vieglā” nozīmēja pieejamību daudziem cilvēkiem gan uztveres, gan pastāvīgas muzicēšanas ziņā. Estrāde ir „vieglā” mūzika, jo darbu sarežģītības pakāpe neprasa speciālu sagatavotību. Tā dēvēto „patriotisko” un „pilsonisko” dziesmu ar ideoloģisku saturu mūzikas tematika ir pārāk sarežģīta neprofesionāliem mūziķiem, lai tās uzskatītu par „vieglajām”.³²

Termins „nopietnā mūzika” tika rezervēts klasiskiem, akadēmiskiem skaņdarbiem. Padomju mūzikas politika bija vērsta uz „zemo” paraugu, kā rietumu mūzika, izskaušanu no estrādes.

Kā raksta mūziķis Egils Švarcs 1961. gada žurnālā „Literatūra un māksla”, starp „nopietno” un „vieglo” mūziku nav „tēvzemes dalīšanas”.³³ Tai katrai ir sava vieta un muļķīgi, ka vispār tādas konsekvences ir izplatījušās. Mūziķis runā par plašo iespēju salīdzināt kādu piemēru no konkrētā, jaunizveidotā dalījuma, kas katrā gadījumā var nozīmēt ko citu. Viņš runā arī par to, ka cilvēki, galvenokārt dalot mūziku divās daļās, sarīda tās savā apziņā vienu pret otru un būtībā tā arī nezina, kas slēpjas aiz vārda „mūzika”.³⁴

Estrādi uztver kā labi kontrolējamu un parocīgu politiskajai propagandai un audzināšanai nodērogu sfēru. Ideoloģiski svarīgā uzdevuma īstenošanai estrādē bija jāievieš centralizēta kontrole.³⁵

Pēc kara rietumu populārā mūzika kļuva par reālu estrādes konkurentu. Padomju pilsoņu rīcībā tagad bija rietumos ražotie radiouztvērēji. Tos kā trofejas no kara atveda līdzī padomju karavīri. Melnajā tirgū viņi pārdeva arī gramofonus un skaņuplates. Tā kā 50. gados atjaunojās ārzemju tūrisms, valstī tika ievestas arī skaņu plates, kuras pēc tam tika pavairotas uz rentgenfilmām un vēlāk uz magnetofona lentēm.³⁶

Pēc Staļina nāves jaunais valdības vadītājs Georgijs Maļenkovs atbalstīja plaša patēriņa preču ražošanas palielināšanu, lai uzlabotu iedzīvotāju materiālo labklājību. Tas tieši attiecās arī uz kultūras precēm. 1953. gada vidū PSRS kultūras ministrs deva rīkojumu palielināt deju mūzikas

³² Kruks S. *Par mūziku skaistu un melodisku*. Rīga. Neputns. 2008. 53. lpp.

³³ Švarcs E. *Sarun par vieglo mūziku*. Literatūra un Māksla. 1961. g. Nr. 2. 43. lpp.

³⁴ Turpat.

³⁵ Kruks S. *Par mūziku skaistu un melodisku*. Rīga. Neputns. 2008. 53. lpp.

³⁶ Turpat. 67. lpp.

skaņuplašu tirāžu un atskaņošanu radio. To vairāk spēlē atpūtas vietās un vietējos radio mezglos. Skaņuplašu fabriku plānus tagad nosaka tirgus konjunktūra: gada laikā rietumu deju mūzikas plašu tirāža palielinājusies 25 reizes – līdz 665tūkst.³⁷ Radio kooperatīvi pavairoja plates ar rietumu mūzikas un bijušo emigrantu Pētera Ļeščenko un Aleksandra Vertinska ierakstiem. PSKPCK Kultūras nodaļa rekomendēja ieviest kontroli.

Lai nemaksātu autoratlīdzību citiem, pašdarbības ansamblī, deju un estrādes orķestri izvairījās no ieteiktajiem padomju komponistu darbiem, dodot priekšroku Rietumu un savām kompozīcijām. Latvijas PSR Komponistu savienībai tas nebija pieņemams arī tāpēc, ka estrādes mūziķi amatieri lielākoties nebija savienības biedri, savukārt valsts zaudēja idejiskās un mākslinieciskās kontroles instrumentu.³⁸

Kāzas un bēres ģimenē, organizētā atpūta fabrikā vai kolhozā, randiņš deju vakarā un restorānā – visur ir vajadzīga mūzika, un to atskaņo mākslinieki, jo ierakstu un atskaņošanas tehnika vēl nebija tik brīvi pieejama. Viduvējie, toties uzņēmīgie mūziķi šādi labprāt ķērās pie šiem apmaksātajiem darbiem.

1955. gada 14.novembrī PSRS Kultūras ministrija secināja, ka konstatēti koncertu organizēšanas pārkāpumi. Samazinot valsts kontroli, uz skatuves ir nokļuvuši „privātie darboņi”.³⁹

PSRS Kultūras ministrijas 12. maija plēnums koncentrēja Savienības un republiku ministrijās darbu ar autoriem un valsts pasūtījuma tematisko plānošanu, mazinot brīvību repertuāra sastādīšanā. Tagad saņemt līdzekļus bija iespējams saņemt „atkarībā no konkrētiem apstākļiem” ar ministrijas kontroli zem tās.⁴⁰

Lai piedāvātu alternatīvu jaunatnes festivāla laikā no Rietumiem atnestajām dejām un rokenrolam, Latvijā 1959. gadā notika sarīkojumu deju un latviešu deju konkursi. To mērķis bija uzlabot sarīkojumu deju kultūras un tautas namu, klubu un sarkano stūrīšu jaunatnes deju vakarus un veikt jaunatnes sabiedriskās stājas audzināšanu.⁴¹

Deju konkursi pilnībā nespēja apmierināt visus jauniešu, pat vēl vairāk jaunieši izjuta vēlmi pēc nekontrolētas, no citas pasaules – Rietumiem nākušas brīvības alkas, kas raksturoja tā laika jauniešu izjūtas. Jauniešus, kurus var apzīmēt kā „Padomju alternatīvās kultūras pārstāvjus”, tos neattiecinot tikai uz rokmūzikas klausītājiem vai spēlētājiem vien, bet uz visu nevardarbīgo pretestību no jauniešu vidus kopumā.

³⁷ Kruks S. *Par mūziku skaistu un melodisku*. Rīga. Neputns. 2008. 53. lpp.

³⁸ Turpat. 71. lpp.

³⁹ Turpat. 73. lpp.

⁴⁰ LVA, 678. f., 1. apr., 253. l., 68. lpp.

⁴¹ LVA, 413. f., 1. apr., 17. l., 217. lpp.

1.4. Rokmūzikas ienākšana Padomju Savienībā un Latvijā

Pirmās rokenrola skaņas padomju zemi sasniedza 50. gadu otrajā pusē. Tajā pat laikā parādījās arī tā saucamās skaņu plates *uz kauliem* jeb *uz ribām*. Pēc nostāstiem Ļeņingradā vai Maskavā, tās bija pagrīdes apstākļos uz speciālajiem aparātiem izgatavotas kopijas no īstajām amerikāņu skaņu platēm. Katrā kopijā bija iekļauta tikai viena dziesma un par izejmateriālu kalpoja rentgena plēve, uz kuras skaidri varēja redzēt slimnieku kaulus un citus iekšējos orgānus. Tās plaši tirgoja melnajā tirgū.

Katra skaņdarba nosaukums bija pircējam nezināms, jo izpildītājs bija anonīms. Plēvju mūžs bija ļoti īss, drīz vien plate bija metama ārā aiz strauja nodiluma, it sevišķi pie intensīvas lietošanas. Uzņēmīgos ražotājus pēc kāda laika arestēja un notiesāja par Rietumu kultūras izplatīšanu Padomju Savienībā.⁴²

Tiešā saskare ar rietumniecisku dzīvesveidu radās tikai 1957. gada Vispasaules studentu jaunatnes festivāla laikā.⁴³ Pirmo reizi atmiņas par dažnedažādiem iepriekš neredzētiem brīnumiem: džinsiem, košļājamo gumiju, „Coca Colu”, arī dīvainu un iepriekš nedzirdētu mulsinošu mūziku, ko sauca par rokenrolu. Festivāls notika Maskavā, taču vietējā roka strāva vispirms radās un pieņēmas spēkā tieši Baltijā.

Festivāla laikā padomju pilsoņi divas nedēļas varēja sazināties ar ārzemniekiem, klātienē iepazīstot rietumu dzīves stilu. Jaunā nodarbe, valūtas un patēriņa preču pārpirkšana no ārzemju tūristiem un krievu antikvariāta pārdošana, turpmākos 30 gadus kļuva par skaņu ierakstu iepludināšanas kanālu valstī.⁴⁴

Rietumu skaņuplates veiksmīgi pavairojot uz rentgenplēvēm (Skatīt pielik. Attēls Nr. 1), 1959. gadā Maskavas milicija atrada kāda jaunieša izveidoto pagrīdes skaņu ierakstu darbnīcu un produkcijas izplatīšanas tīklu, par ko jaunietis saņēma divu gadu cietumsodu.⁴⁵

Pateicoties nelegālajiem mūzikas ierakstu izplatītājiem, izpratni par mūziku jaunieši bija sasnieguši, tomēr tiem nācās daudz pūļu pielikt jauno instrumentu izprašanā, lai te varētu izpildīt rokmūziku.

Džezenis Jānis Vanadziņš par tā laika instrumentu iespējām saka: „*Fotogrāfijās visas „īstās” grupas bija redzamas ar sešu stīgu ģitārām, taču līdz šim bija pazīstamas tikai septiņu stīgu*

⁴² Svečturis J. *Rokmūzika LV*. Latvija Šodien. 1985. g. Nr. 13.

⁴³ LVA, 678. f. (Vissavienības pirmā Padomju Latvijas jaunatnes 1957. g. festivāla nolikumi, konkursa programma, u.c.) 3. apr., 274. l., 11. lpp.

⁴⁴ Kruks S. *Par mūziku skaistu un melodisku*. Rīga. Neputns. 2008. 84. lpp.

⁴⁵ Turpat. 85. lpp.

ģitāras. Tādēļ vietējās grupas savas ģitāras lielākoties skaņoja kā parasti, iztiekot bez pēdējās stīgas. Spēlēja tikai uz pirmajām četrām stīgām. Sākotnēji milzu mīkla bija bildēs redzamā basģitāra, par tām nekas nebija dzirdēts. Tās iemācījās taisīt paši, taisījām no tualetes podu vākiem – izmantojot klavieru stīgas, pirms spēlēšanas īkšķi notina ar izolācijas lentu. Skaņas pastiprināšanai izmantoja kino pastiprinātājus „Kinap”, visus kopā turēja viens liels entuziasms.”⁴⁶

Par īstenu sākumpunktu Latvijas un visas Padomju Savienības rokmūzikā uzskatāms 1962. gads, kad Valerijs Seifudinovs jeb *Seiskis* un Pits Andersons Rīgā nodibināja grupu „Revengers”. Pēc pazīstamā un autoritatīvākā padomju rokmūzikas eksperta, slavenā žurnālista Artēmijs Kiroviča, grāmatas “Back In The USSR, The True Story Of Rock In Russia” autora pētījuma datiem, P. Andersons ir pats pirmais nopietni vērtējams *rokeris* visas bijušās Padomju Savienības teritorijā.⁴⁷

Pits arī ir vienīgais no Latvijas un visas bijušās Padomju Savienības mūziķis, kura vārds ir ierakstīts „Rockabilly” slavas zālē (*Rockabilly Hall of Fame*)⁴⁸. Kā visas tā laika grupas, „Revengers” spēlēja tikai amerikāņu rokenrolu – Elvisa Preslija, Čaka Berija un līdzīgu mūziķu dziesmas.

Pats Pits Andersons par šo laiku saka: „Sāpumā tās nebija nekādas ambīcijas, tikai viena no laika pavadīšanas formām, kas pārauga dzīves jēgā. Bet vispār bijām paši sevis fascinēti, jutāmies kā jaunie dievi un negribējām neko vairāk, ne paši komponēt, neko. Katra amerikāņu dziesma likās vesela pasaule.”⁴⁹

⁴⁶ Pauls R. *Par ģitāru*. Сіпа.1975. g. 23. marts

⁴⁷ Кирович А. *Back in the USSR :the true story of rock in Russia*. Boston ; London : Faber a. Faber, 1988. 165. lpp.

⁴⁸ Pite Anderson – *Vēsture*. Pieejams: <http://www.rockabillyhall.com/RockClockTribute.html> (Skatīts 14.05.11)

⁴⁹ Svečturis J. *Rokmūzika LV*. Latvija Šodien. 1985. g. Nr. 13.

Rokmūzika ir mūzikas žanrs, kas radies ASV 20. gs. 50. gadu sākumā, pateicoties melnā ritmblūza un balto kantrimūzikas mijiedarbībai. Rokmūzika jau no tās rašanās brīža ir bijusi cilvēku domu un sajūtu spogulis. Jaunajā mūzikas žanrā dziesmu saturs vēstīja par parastu ikdienas dzīvi un cilvēku rūpēm. Agrīnās rokmuzikas dziesmu harmonijas balstās uz blūza principiem, kur vokālistu pavada viena vai vairākas elektriskās ģitāras ar pastiprinātājiem, saksofons, dažreiz trompete un bungas.

Lielu lomu rokmuzikas (rokenrola) sākotnējai attīstībai deva jaunatne. Jauniešiem bija iespēja ietekmēt mūzikas industriju – pirkt kompaktdiskus, apmeklēt koncertus, ietekmēt radio aptaujas, kļūt par mūzikas patērētājiem.

Rokmuzikas ienākšana PSRS saistāma ar Vispasaules jauniešu dienām Maskavā 1956. gadā, kur padomju jaunatne „oficiāli” sastapās ar saviem vienaudžiem no rietumu pasaules. Tieši šeit arī tie iepazīna līdz tam nedzirdēto, reibinošo rokenrolu un tā brīvības lādiņu. PSRS vadība saprata, ka jaunieši ir visaktīvākā sabiedrības daļa, tādēļ drošības iestādes apkarojot opozicionārus, disidentus, rietumu kultūras ievazātājus padomju zemē apkaroja slepeni, ātri un efektīvi. Apkaršanas stratēģija bija vienkārša, izvēloties apklusināt atsevišķus indivīdus, nevis nepareizās mūzikas klausītājus, kas bija liels cilvēku skaits, bet nepareizās mūzikas spēlētājus vai ierakstu izplatītājus. Notika arī informācijas līdzekļu (radio) „zāģēšana” – skaņas kropļošana. Tas tika realizēts, lai nevarētu sadzirdēt aiz „dzels aizkara” atskaņoto, padomju varas aizliegto mūziku, kas bija kā lādiņš padomju alternatīvajai jaunatnei.

Par pašiem pirmajiem PSR Latvijas rokmuzikas izpildītājiem jāuzskata Pitu Andersonu un Valēriju Seifudinovu no apvienības „Revengers” (1962. gadā dibināta). Paši mūziķi nebija tieši Padomju komunistisko ideju pretinieki, bet ar savu rietumnieciskās mūzikas spēlēšanu pievērsa lielu drošības iestāžu uzmanību. Mūzika, ko izpildīja apvienība „Revengers”, bija tīra amerikāņu rokenrola izpildījums ar padomju pilsoņu dziedājumu un padomju ģitāru skanējumu.

2. ROKMŪZIKAS IZPILDĪTĀJI PADOMJU LATVIJĀ, CENZŪRAS LAIKA ROKMŪZIĶI

2.1. Pits Andersons ar grupu

Šajā nodaļā aplūkojamie mūziķi izvēlēti, lai caur viņu prizmu būtu iespēja aplūkot piemērus rokmūzikas attīstībai Latvijas PSR.

Ap 1964. gadu tika izveidota leģendārā grupa “The Melody Makers”, tajā Pits Andersons kļuva par solistu un apguva ritma ģitāras spēli. Grupai, izņemot iepriekšējās grupas bundzinieku, tika piesaistīti pilnīgi jauni dalībnieki. Klāt nāca arī Zigmunds Lorencs, kuram pirmajam visā Latvijā bija īsta amerikāņu „Fender Stratocaster” ģitāra.

Jauno nosaukumu viņi aizguva no populārās angļu popmūzikas avīzes “Melody Maker”, kuru paretam Rīgā ievēda kāds ārzemju, visdrīzāk jau arābu vai grieķu jūrnieks. Uz jautājumu, kas bija pirmie klausītāji, P.Andersons atbild: „*Tie bija mūsu vienaudži, pārsvarā klaji pretpadomiski noskaņoti jauni cilvēki, brīvdomātāji, Rietumu kultūru un it sevišķi jauno amerikāņu jauniešu subkultūru - Rock'n'roll - dievinoši tīņi.*”⁵⁰

Viss “Melody Maker” repertuārs bija strikti angļu valodā un tika sastādīts no rokenrola zvaigžņu standartiem. Grupa ļoti ātri kļuva par skandalozu, sensacionālu kulta grupu jauniešu vidū, tai radās daudz fanu un sekotāju. Visur, kur vien viņi uzstājās – skolās, tehnikumos, privātos pasākumos, kāzās – viņu daļējas pagrīdes koncertiem bija raksturīga pielūdzēju sajūsma, tuva ekstāzei. Jaunieši azartiski dejoja, spiedza kā traki, - patiesībā, vienkārši adekvāti uztvēra mūziķus un rokenrolu, bet tolaik to pielīdzināja uzvedībai, kas neatbilda īsteno “komunisma cēlāju” uzvedības standartiem.

Saskārās ar to, ka skolu vadība arī dalījās tādos, kas atbalstīja jaunatni jeb vismaz netraucēja un dvēselē priecājās par šādām prieka izpausmēm, un tādiem, kas baidījās no iespējamām ekscesiem un apvainojumiem pretpadomju kustības atbalstīšanā, tad tie otrie bieži vien izsauca miliciju vai Valsts Drošības Komitejas darbiniekus, kuri rupjā veidā veda ārā iekarsušo publikas daļu no zāles, centās apstādināt dejas un pašu koncertu.⁵¹

⁵⁰ *Intervija ar Pitu Andersonu.* Intervētājs: Pauls Puzaks. Rīga. 2011.

⁵¹ Turpat.

Visu laiku visieciētākā vieta kur spēlēt, bija Valsts Mākslas akadēmijā, kas slavēta ar savu liberālo, brīvdomātāju attieksmi, kā no studentu, tā arī pasniedzēju puses. Katru reizi, kad grupa “Melody Makers” spēlēja Valsts Akadēmijā, fani „šturmeja” to visos iespējamajos veidos: pa tualetes logiem, caur jumtiem, pagrabu, vienkārši ar spēku un viltu izspraucās cauri apsargiem pie ieejas durvīm.⁵²

P.Andersonam nācās iziet cauri patiesi smagiem pārdzīvojumiem, cīnoties par savām tiesībām spēlēt rokenrolu tad, kad tas nebija oficiāli akceptēts no komunistu un VDK (Valsts Drošības Komitejas) puses. 1965. gada aprīlī Pits bija iniciators spontānai, unikālai, nepieredzētai, neiedomājamai priekš tiem laikiem jauniešu protesta demonstrācijai. “Melody Makers” popularitāte jau bija tik liela un skandaloza, ka kādā aprīļa svētdienā Zinību namā (Planetārijā, tagadējā Pareizticīgo baznīcā), pašā Rīgas centrā, iepretim jaunuzceltajai Intūrista viesnīcai „Latvija” bija iecerēts grupas koncerts un tikšanās ar publiku. Koncerts bija ielānots svētdienas rītā, plkst.12.00. Visas biļetes tika zibenīgi izpārdotas. Pēkšņi, īsi pirms tā sākuma pienāca ziņa, ka Kultūras Ministrijas Estrādes Orķestru Birojs ir pēdējā brīdī kategoriski aizliedzis šo pasākumu – neesot saskaņots, grupa neesot reģistrēta Estrādes Orķestru Birojā (EOB). Taču mājās neviens negāja, publika nenodeva kasē savas iepriekš nopirktās biļetes un bija izlemts par spīti visam koncertu rīkot turpat – ārpusē uz kāpnēm pie galvenās ieejas Planetārijā, tīri akustiskajā variantā. VDK aģenti nekavējoties ieradās kuplā skaitā vērot un filmēt notiekošo un fiksēt visus dalībniekus, sevišķi pašus aktīvākos. Milzīgs fanu pulks nostāvēja vairāk nekā sešas stundas, pūlim piepulcējās arvien jauni ziņkārīgi garāmgājēji. Nez no kurienes uzrādās fanu sagatavoti un uzstādīti plakāti ar saukļiem „BRĪVĪBU ĢITĀRAI!”, „NOST EOB!”, „MAKERS” un citiem (Skatīt pielik. Atēls Nr. 3).

Milicija stāvēja malā milzīgā apmulsumā, neiejaucoties notiekošajā, līdz vakara krēsla neizklīdināja pūli. Kā par brīnumu, atklāti incidenti neizcēlās un tajā dienā neviens netika arestēts. Cilvēki neizklīda līdz pašam vakaram, par notikumu baumoja vēl ilgi. Pēc kāda laika visa čekistu ievāktā informācija acīmredzot tika apstrādāta un vairāki simti aktīvākie jaunieši tika saukti uz pratināšanām, represēti, padzīti no skolām, tehnikumiem, neuzņemti vai atlaisti no darba vietām un augstskolām. Katru, protams, mēģināja arī pie reizes savervēt un pataisīt par VDK ārštata informētāju, piesolot piedošanu un „visādus labumus.”⁵³

⁵² Biogrāfija. Pieejams: www.pitsandersons.lv (Skatīts 05.03.11)

⁵³ Intervija ar Pitu Andersonu. Intervētājs: Pauls Puzaks. Rīga, 2011.

2.2. Komunistiskās Partijas iebildumi pret rokmūziku

Oficiālajām represīvajām iestādēm tas bija signāls sākt nopietni domāt, kā apspiest un ierobežot par vērā ņemamu spēku izaugušo jaunatnes enerģiju un fanātisku aizraušanos ar Rietumu mūziku. Tika ieviestas tā saucamās tarifkācijas skates, tika radītas prasības obligāti iekļaut repertuārā padomju komponistu, t.s. Raimonda Paula un citu Padomju Latvijas estrādes korifeju sacerējumus.

Arī profesionālie mūziķi un komponisti nebija sajūsmā par šādu pašdarbības kolektīvu, neprofesionālu darbošanos un „brīvās” iespējas uzstāties. Pats P.Andersons izsakās šādi: *„Kā jau pie mums Padomju Latvijā tas bija pieņemts, profesionālie mūziķi un komponisti (un ne tikai) publiski nosodīja Rietumu kultūras pagrimumu, degradāciju, Elviss tika nosaukts par “ākstu, kuram nav balss” utt. PSKP rīkoja ārkārtas plēnumus un LPSR Kultūras ministrija ar veselu “kultūras darbinieku” armiju padevīgi balsoja te „pret”, te „par” – tieši tā, kā to lika darīt no Maskavas. Tika pieņemtas neskaitāmas “rezolūcijas” rokmūzikas apkarošanai. Jāteic, ka pilnīgi pretēja situācija un milzīgs nepakļaušanās un pretestības gars bija mazajā kaimiņū Igaunijā (uz kuru es jau 1966. gadā biju spiests uz laiku pārceļot, lai varētu turpināt brīvi muzicēt manis izvēlētajā mūzikas žanrā, jau ar pirmajiem igauņu roka pionieriem).”⁵⁴*

Lai kontrolētu muzikālo situāciju, 60. gadu beigās tika ieviestas tarifkācijas skates, kurās ansambļi ieguva tiesības koncertēt. Skates žūrija sastāvēja no profesionāliem mūziķiem un valstij lojālas komitejas (Kultūras Ministrijas, Komjaunatnes) pārstāvja. Galvenais vērtēšanas kritērijs bija ansambļa profesionalitāte. Skates bija sadalītas trīs pakāpēs – pilsētu, rajonu, zonu un republikāniskās. Skatēs pašdarbības kolektīvi varēja izpildīt divas pašu komponētas dziesmas, taču tām bija jābūt valstiski akceptētām, bet pārējām dziesmām vajadzēja būt Komponistu savienības biedru sarakstītām. Sasniegumi skatēs noteica summu, ko katrs mūziķis var saņemt par koncertu. Cenzūras un propagandas jautājumus Latvijas PSR uzraudzīja vairākas komitejas: Galvenā Literatūras pārvalde – drukātos darbus, Kultūras Ministrija – mākslu un mūziku, Komunistiskās Partijas Centrālā komiteja – mākslas virzību un kopējo attīstību, Valsts Drošības komiteja – kopējo ideoloģijas ievērošanu, disidentiskas tendences, izstrādāja priekšlikumus turpmākajai attīstībai. Par pašdarbības kolektīvu radošo aktivitāšu izpausmēm bija atbildīgs Kultūras Ministrijas pakļautībā esošais Tautas nams. Ja komponists savu dziesmu vēlējās laist aprītē, tai obligāti bija jābūt Tautas

⁵⁴ *Intervija ar Pitu Andersonu.* Intervētājs: Pauls Puzaks. Rīga. 2011.

nama apstiprinātai. Galvenā uzmanība tika pievērsta dziesmas vārdu saturam. Vismazāk problēmu bija dziesmām, kuru vārdi bija jau iepriekš akceptēti, vai to autors bija valstī pazīstams dzejnieks.⁵⁵

Lai iegūtu iespēju uzstāties, mūziķiem bija jāiegūst speciāla atļauja. Katra populārās mūzikas dziesma tika izrakstīta uz A4 lapas ar visiem vārdiem, dziesmas autoru, vārdu autoru, izpildītāja vārdu. Lai tā tiktu apstiprināta, tai bija jāsaņem Latvijas PSRS Kultūras ministrijas zīmogs no vispārējās daļas ar mūzikas iestāžu daļas priekšnieka parakstu. Tā, piemēram, 1982. gadā, lai Kaspars Dimīters saņemtu atļauju tekstus izpildīt Zigmāra Liepiņa mūzikai, ko parakstījis Mūzikas iestāžu daļas priekšnieks A.Cinovskis.⁵⁶ Tālāk seko atsevišķa lapa, uz kuras ir pilns teksts, kas tiks izmantots dziesmā, kultūras ministrijas zīmogs ar parakstu uz tā. Dokuments sastāv no tik papildus lapām, cik ir nepieciešams pašam koncertam, un ko atļauj Kultūras ministrija. Galā ir zīmogs ar programmas numurs, datums un paraksts.⁵⁷

Profesionālo, Filharmonijas, Valsts Radio un Televīzijas komitejas pakļautībā esošo kolektīvu programmas apstiprināja Kultūras Ministrijas augstāko ierēdņu komisija ar pieaicinātiem kultūras darbiniekiem. Šī komisija bija formāla, jo viss tika pieņemts jau iepriekš, kamēr konkrētā kolektīva vadītājs bija iesniedzis visas prasītās programmas sastāvdaļas – skaņdarbus, programmas, scenāriju, tērpu skices utt. Ja amatpersonām kaut kas nepatika, vai kolektīva vadītājs nešķita pietiekoši uzticams kolektīvam, programmu pārstrādāt vajadzēja neskaitāmas reizes, līdz ieguva tai apstiprinājumu. Taču, profesionālos kolektīvus nevarēja pārlieku „spīdzināt”. Tādi ansambļi kā „Modo”, „Eolika” un „Tip – Top” bija tautā iemīļoti, tie nopelnīja pietiekami daudz naudas, tādējādi daļēji uzturot arī Kultūras Ministrijas ierēdņus.⁵⁸

Pēc notikuma, ap 1966. gadu, kad „Melody Makers” izjuka, jo trīs no grupas mūziķiem bija iesaukti armijā, Pits Andersons teica, ka bija spiests pārcelties uz Tallinu, Igauniju - visbrīvāko, prietumnieciski noskaņoto republiku visā PSRS. Tur viņš ātri ir apguvis igauņu valodu un gandrīz divus gadus uzstājies pirmās igauņu rokenrola grupas „Optimistid” sastāvā, kuru vada viņa draugs – basģitāras virtuozs Heigo Mirka. “Optimistid” bija ārkārtīgi populāri un pieprasīti, bet spēlēja tikai Igaunijā, jo igauņu muzikantus negribēja laist uz citām PSRS vietām – valdība “bažīga”, ka tādējādi var izplatīties nevēlamā „infekcija”. Daudzi jaunieši no Rīgas speciāli brauca uz Tallinu lai tikai noklausīties kādu šīs leģendārās grupas koncertu.⁵⁹

⁵⁵ Kruks S. *Par mūziku skaistu un melodisku*. Rīga. Neputns. 2008. 87. lpp.

⁵⁶ LVA, f. 678., apr. 13., l. 6., 9. lp.

⁵⁷ LVA, f. 678. (Tarifikācijas skates 1962. gadā), apr. 13., l. 6., 11. lp.

⁵⁸ *Intervija ar Pitu Andersonu*. Intervētājs: Pauls Puzaks. Rīga. 2011.

⁵⁹ *Biogrāfija*. Pieejams: www.pitsandersons.lv (Skatīts 03.04.11.)

Igaunijā pavadīto laiku – īpaši 1967. gada divu mēnešu garo turneju pa Gruziju ar „Optimistid” – P.Andersons atceras kā vienu no savas dzīves jaukākiem un bezrūpīgākajiem periodiem. Taču 1968. gadā Pits atgriezās Rīgā un jau pēc neilga laika atkal ir nodibināta jauna skandaloza, kontroversiāla grupa – „Natural Product”. Tās sastāvā ir Edvīns („Klifs”) Sirmbārdis, Kostja („Cat”) Dmitrijevs, Juris Seļeckis, Boriss Tarasovs un Valērijs Saifudinovs („Seiskis”). Grupa ļoti ātri kļūst par „hot stuff”(labu lietu - angļu val)⁶⁰.

Seko pirmās uzstāšanās reizes, braucieni uz Lietuvu un Pskovu (Krievijā), kur izceļas kaut kas līdzīgs jauniešu protesta nemieriem. Pēc šiem abiem koncertiem daudzi tika arestēti un vēl viena vai divas lappuses pievienotas viņu VDK dosjē, vairāki likteņi atkal ir izkropļoti. Viens no pirmajiem jautājumiem no VDK darbiniekiem jebkuram aizturētam jauniešim Latvijā tajos laikos bija: „*Vai esi pazīstams ar Pitu un Seiski?*”⁶¹

Augstāk par visu tika vērtēta neatkarība un klasiskais rokenrols, tāpēc daudz kas vēl bija jāpārcieš. Arī bieži izsaukumi uz nopratināšanām LPSR Valsts Drošības Komitejā, kur nemitīgi tika pārņemta „nepareizās” un „kaitīgās” mūzikas spēlēšana, tās propagandēšana un draudēts ar krimināllietas safabricēšanu un izrēķināšanos.

1972. gadā Pits saņēma uzaicinājumu piedalīties milzīgajā „Rock’n’Roll Revival Show” Londonā, Anglijā uz pasākuma galvenās skatuves. Padomju institūcijas neatļāva Pitam Andersonam braukt uz Angliju. Līdz šim laikam viņš glabā festivāla biļeti, un plakātu klubos.⁶²

Vēlāk, tajā pašā gadā, Pitu kārtējo reizi izsauca uz VDK galveno biroju Rīgā un šoreiz, draudi bija tiešām ļoti nopietni. Viņu pabrīdināja, ka, ja viņš turpinās spēlēt savu mūziku, viņa tikko piedzimušās meitas Džoannas veselība un pat dzīvība var būt apdraudēta.⁶³

Bija liels emigrācijas vilnis, un daudzi progresīvi cilvēki, kas nepadevās, nenodzērās, neaizgāja bojā *Padomijas zobratos*, nesaskatīdami nekādu perspektīvu, izbrauca no PSRS. Pitam nepalika citas izvēles un viņš arī nolēma emigrēt no PSRS. Piecas reizes viņš sniedza dokumentus izbraukšanai no PSRS, un piecas reizes saņēma atteikumu. Laikam tā bija savā ziņā atbilde no valsts varas puses. Nāk liels izmisums. Turpmāk dzīve paiet ļoti noslēgti, par mūziku gandrīz neinteresējas, un, tikai paretam tuvu draugu pulkā paņem rokās ģitāru.

⁶⁰ Hot stuff (angļu val. – labu lietu) – kļūst ievēroti un atpazīti.

⁶¹ *Intervija ar Pitu Andersonu*. Intervētājs: Pauls Puzaks. Rīga, 2011.

⁶² *Biogrāfija*. Piejams: www.pitsandersons.lv (Skatīts 03.04.11.)

⁶³ Turpat.

Ilgus gadus Pits Andersonam dzīvoja pilnīgā depresijā un bezcerībā, gaidot kārtējo atbildi no vīzu daļas. 1977. gada, jūtoties pilnīgi iztukšots, gan fiziski, gan morāli viņš nolemj iziet ārstnieciskās badošanās kūri un 23 dienas badojās.⁶⁴

2.3. Ansamblis „Līvi”

Grupa „Līvi” radās 20. gadsimta 70. gadu pirmajā pusē, kad šo nosaukumu oficiāli izmantoja Jura Pavītola toreizējais sastāvs. 1976. gadā Pavītols sāka sadarboties ar sešus gadus jaunāko Ēriku Ķīģeli Liepājā.

Grupa tika dibināta grupa jaunatvērtajā Metalurgu kultūras pilī, kompānijā pieņemot Pavītola sievu Ingrīdu, „2XBBM” grupas veterānu Krūziņu un Grodumu. Pirmie gadi aizritēja spēlējot dejas, retāk – koncertus. Koncertos pārsvarā skanēja Pavītola sarakstītās, apcerīgas un žēlas dziesmas, kā arī pa kādai dinamiskākai Ē.Ķīģeļa dziesmai.⁶⁵ 1972. gada „Līvu” repertuārs festivālam „Liepājas dzintars” tika apstiprināts ar šādām kompozīcijām: „Zvaniņš”, krievu tautas dziesma, „Jāņtārpiņš”, gruzīnu tautas dziesma, „Upe nesa ozoliņu”, latviešu tautas dziesma; „Zvaigzne kā maza muļķe tālumā neraud” J.Pavītola mūzika, E.Līvzarnieka teksts; „Toreiz”, V.Skujenieka mūzika, I.Ziedoņa teksts; „Es gribu”, J.Pavītola mūzika, V.Ļūdēna teksts; „Przesliczna wiolonczelistka” no „Skaldowie”; „Vairogi” J.Pavītola mūzika, V.Ļūdēna teksts; „Zemgaļu kora dziesma” J.Pavītola mūzika, V.Ļūdēna teksts.⁶⁶

1978. gadā savstarpēju domstarpību dēļ Ķīģelis „Līvus” pameta un nodibināja grupu „Corpus”. Viņa vietā tika pieņemts ģitārists un pianists Modris Šterns, taču ar īpašiem sasniegumiem šis periods nav atzīmējams. Strauja grupas muzikālā augšupeja sākas 1980. gados, kad, līdzī atvezdams savus jaunus paziņas un atradumus – 17 gadus jauno dziedātāju Igo, bundzinieku Vilni Krieviņu un skaņu režisoru Juri Jakovļevu, atgriezās Ē.Ķīģelis. „Līvus” šajā laikā papildināja vēl viens solists Laimis Rācenājs, toties atstāja M.Šterns, kas pārgāja uz „Corpus”.⁶⁷ Pēc Novosibirskas festivāla „Līvi” saņēma uzaicinājumu piedalīties aģitācijas vilciena „Komsomoļskaja pravda” braucienā, kas sākās 1980. gada 1. jūlijā. Kursējot pa BAM (Baikāla – Amūras maģistrāle) sliežu ceļiem, „Līvi” trijās nedēļās sniedza aptuveni trīsdesmit koncertus Čitas apgabalā. No tiem

⁶⁴ *Biogrāfija*. Piejams: www.pitsandersons.lv (Skatīts 03.04.11.)

⁶⁵ Vāvere K. *Līvi*. Rīga, Tandems-A, 1997. 18. lpp.

⁶⁶ LZVA, 743 f. (Koncertestrāde „Pūt, vējiņi!”, „Liepājas dzintars 72”), 1. apr., 54. l., 3. lp.

⁶⁷ Turpat. 19. lp.

pirmajās desmit dienās – 19. „Līvi” uzstājās arī Čitas televīzijā. Augustā republikas skatē (padomju estrādes dziesmu festivālā) Liepājā vokāli instrumentālo ansambļu grupā Līvi dalīja 1. vietu ar „Credo”. Žūrijas komisiju vadīja Raimonds Pauls.

Ansamblis „Līvi” 1980. gadā piedalījās estrādes svētkos Kuldīgā, sniedza koncertu Ventspilī, septembrī uzstājās estrādes svētkos Talsos, oktobra sākumā – Jelgavā, novembrī spēlēja estrādes mūzikas svētkos Pļaviņās. „Līvi” piedalījās 13. gadskārtējā mūzikas festivālā „Gintarine triuba” (Dzintara trompete) Kauņā un 20 kolektīvu konkurencē iegūstot 2. vietu, dalot to ar Kauņas ansambli „Elektra”. Igo tika atzīts par labāko dziedātāju. Šajā festivālā Menuetam ar Imanta Kalniņa balādēm par Matisonu – 1. vieta.⁶⁸ Decembra sākumā „Līvi” četrās dienās sniedza astoņus koncertus studentiem Rīgas Politehniskajā institūtā un Latvijas Valsts universitātē.⁶⁹

1981. gadā „Līvi” nokoncertēja VDR, kas tolaik tika uzskatīts par ļoti lielu sasniegumu, pēc tam izcīnīja pirmo vietu republikas skatē. Tālaika repertuārā, līdzās pašu komponētajām dziesmām, bija arī Mārtiņa Brauna un Jura Kulakova dziesmas, bet J.Groduma „Bailes par ziņģi” bez radio un TV atbalsta noturējās vairāk kā gadu laikraksta „Padomju Jaunatne” pirmajā desmitniekā.

Vasarā „Līviem” bija paredzēts piedalīties pirmajā tāda mēroga rokfestivālā Tbilisi, tas „Līvu” nākotni varēja ietekmēt neiedomājami, un „Līvi” bija apņēmības pilni, taču neilgi pirms festivāla iekrita stagnācijas laika bedrē. Kārtējā koncertā Jelgavā gadījās preču cenu paaugstināšanas dienā un, pieteikdams starpbrīdi, Pavītols saka: „*Cigarettes kļuvušas dārgākas, uzsmēķēsim īsāk!*” Tas kopā ar vētrainu publikas sajūsmu uzplūdiem ir pietiekams skaļam skandālam. Par valdības politikas apspriešanu „Līviem” uz gadu tika aizliegts uzstāties. Piedevām jāuzklausā LPSR kultūras ministra V.Kaupuža norādījumi, kā padomju ansamblis drīkst dziedāt tikai par Dzimteni, mīlestību un darbu.⁷⁰

Pretēji daudzu satraukumam, „Līvi” neizjūk. 1982. gadā „Līvi” atsāk koncertu darbību ar braucienu pie Sibīrijas ceļu būvētājiem. Atgriežas pazudušais M.Šterns – šoreiz jau kā taustiņinstrumentālists, taču saasinājās vecie konflikti, kuru dēļ „Līvus” pamet to dibinātājs J.Pavītols. Tiek pieņemts viņa vietā vēl viens taustiņ instrumentālists Tālis Pusbārnieks – kas ir neparasts solis rokgrupai.⁷¹ Līvi „Mikrofona 82” noslēguma koncertā uzstājās pirmo reizi. Atbildīgās instances Liepājā nolēma atļaut Līviem uzstāties šajā koncertā, tikai „kārtīgi sagērbtiem.” Mūziķi aizņemas vīru vokālā ansambļa tērpus un laka kurpes, atrādās komisijai, saņem atļauju

⁶⁸ Vāvere K. *Līvi*. Rīga, Tandems-A, 1997. 20. lpp.

⁶⁹ *Hronika*. Pieejams: www.livi.lv (Skatīts 15.12.2010.)

⁷⁰ Turpat.

⁷¹ Jēkabsons U. *Līvu raduraksti*. Liesma. 1082. Nr. 10

uzstāties. Un nošokē tautu ar savu kārtīgo puisīšu izskatu, īpaši Igo ar zili spīdīgo brokāta žaketi, ko patapinājis no estrādes orķestra „Neptūns” dziedātāja.⁷²

Par izteiktu līderi kļuva Ē.Ķīgelis, kaut dziesmas sacerēja visi. Tajā pašā rudenī notika pirmie profesionālie ieraksti studijā. Rezultātā par milzīgu grāvēju izvirzījās Ē.Ķīgeļa *vecumvecā* dziesma „Zilīte”, lai gan tā neraksturo „Līvu” mūziku, tā tos paceļ augstumos. Turpmāk „Līvi” ar regulāriem hītiem, kā: „Laika dziesmiņa”, „Lai vainagā”, „Aprīļa pilieni”, „Elektriskā zivs”, „Uz lietiem”, „Ledus zieds” u.c. par sevi atgādina arvien biežāk, skanējums kļūst pārlicinošāks un individuālāks, nodrošinot publikas un kritikas vienprātīgu atsaucību.

1983. gadā jūlijā Latvijas Radio piešķir laiku trīs „Līvu” dziesmu ierakstam. Radio par skaņu režisoru strādā bijušais liepājnieks un Igo klases biedrs Andris Grīnbergs, tāpēc „Līvu” ieraksta astoņas dziesmas, no tām trīs jaunas – „Lai vainagā” (R.Fomins, M.Reinbergs), „Iedomu pilsēta” un „Laika dziesmiņa”, kā arī „Rokas”, „Uz lietiem”, „Saulgriežu rīts”, „Saldus saule” un „Līviskā ziņģe”.⁷³ Līvi filmējas Rīgas kinostudijas filmā Vajadzīga soliste, izpildot Zigmara Liepiņa dziesmu „Amors”, kuras fonogrammu studijā Melodija ieraksta skaņu režisors Aleksandrs Grīva. Vasaras koncertturnejā vairākos „Līvu” koncertos piedalās arī grupas „Neptūns” mūziķi – ģitārists Ainārs Virga un bundzinieks Guntars Račs. Turnejas ietvaros koncerti notiek arī Cēsu Pils parka estrādē un Cēsu nepilngadīgo kolonijā.

1984. gadā Republikas skatē „Līvi” paliek otrie, šobrīd savā augstākajā virsotnē esošajiem „Sīpoliem”, taču Igo kļūst par tās labāko vokālistu, V.Krieviņš par labāko bundzinieku.⁷⁴ „Līvi” piedalās Latvijas televīzijas uzvedumā „Aprīļa pilieni”, kas ēterā tiek rādīts 1984. gada 1. aprīlī, un izpilda desmit dziesmas. „*Mazs hādroks maziem bērniem,*” saka mūzikas autors Ēriks Ķīgelis. Mūzika ierakstīta Latvijas Radio studijā pie skaņu režisora Andra Grīnberga. Kaut arī „Aprīļa pilieni” šķiet nevainīgs bērnu raidījums, „nesaķemmētā” mūzika un pašu „Līvu” piedalīšanās uzvedumā, izraisa skandālu LPSR Valsts televīzijas un radio komitejā. Viena dziesma bija filmēta Rīgas centrālajā stacijā, cita – televīzijas operatora Igora Meirāna dzīvoklī utt. Tālaika televīzijas vadībai tas viss kopā ar Māra Čaklā dziesmu tekstiem rada ideoloģiski slimīgas asociācijas un no darba spiesta aiziet televīzijas redaktore Lilita Eglīte. Tomēr dziesmas „Aprīļa pilieni” un „Elektriskā zivs” paklusām tika spēlētas radio un kļūst populāras.

Šajā pašā, 1984. gadā, aiziet Pusbārnienks, šis zaudējums nav sāpīgs grupai, taču tāds tas ir, kad no grupas aiziet Igo – veltot uzmanību savai jaunajai grupai „Liepājas kvartets”. 1985. gadā.

⁷² Hronika. Pieejams: www.livi.lv (Skatīts 15.12.2010.)

⁷³ Vāvere K *Līvi*. Rīga, Tandems-A, 1997. 22. lpp.

⁷⁴ Turpat.

tūlīt pēc plates „Iedomu pilsēta” ierakstīšanas, Vissavienības skaņu ierakstu firmas „Melodija” Rīgas skaņu ierakstu studija „Līviem” piedāvā ierakstīt lielo vinila skaņuplati. Tas ir katras grupas sapnis, jo tajā laikā skaņuplates izdevušas tikai dažas. „Līvi” uzsāk darbu pie ierakstiem, taču nesaskaņas bija radušās grupā – Ēriks Ķīgelis zaudēja autoritāti, Igo kā jauna un liela zvaigzne jau agrāk bija solījis aiziet. Ierakstot skaņuplati, jau bija skaidrs, ka vairs nebūs, kā agrāk. Ēriks Ķīgelis skaņuplatei bija iecerējis nosaukumu „Mazais sapnītis”.⁷⁵ Ķīgelis pēc šīm pārmaiņām ir sagatavojis Igo jaunu maiņu – Aivaru Brīzi, taču „Līvus” satricina vēl divas aiziešanas – bundzinieks V.Krieviņš un M.Šterns paziņo par aiziešanu. Tomēr „Līvi” nepazūd, bet atrod jaunus domubiedrus – Guntaru Murkevivcu (taustiņi) un Valdi Štarku (bungas) – sākot visu no gala.

1985.gada rudenī, kad jau nospēlēts pirmais koncerts, „Līvi” piedzīvo vēl smagāku satricinājumu – autokatastrofā iet bojā Ēriks Ķīgelis. Pēc koncerta Ēriks Ķīgelis ar automašīnu dodas uz Rīgu, taču 3. oktobra agrais mājupceļš uz Liepāju izrādās liktenīgs. Pie Saldus, starp Blīdeni un Bikstiem, Ērika automobilis, iebraucis pretējā joslā, saduras ar pretī braucošo *Kamaz*. 9. oktobrī Ēriku apglabāja Liepājas Centrālajos kapos.⁷⁶

Grupa, kuras vārds ir gan latviešu roka sinonīms, gan tā simbols, un kas savos 30 pastāvēšanas gados kļuvusi par latviešu roka leģendu, izveidojās 1976. gadā, kad satikās Juris Pavītols un Ēriks Ķīgelis.⁷⁷

⁷⁵ Vāvere K. *Līvi*. Rīga, Tandems-A, 1997. 23. lpp.

⁷⁶ *Hronika*. Pieejams: <http://www.livi.lv/livi.html> (Skatīts 15.12.2010.)

⁷⁷ Turpat.

2.4. Ansamblis „Credo”

Par grupas „Credo” dibināšanas datumu var atzīmēt 1974. gada 4. oktobri, kad mūziķis Valdis Skujiņš, pēc festivāla „Liepājas dzintars” koncertēšanas ar „Līviem”, paziņo par savu aiziešanu. Tā 1974. gada 4. oktobrī Alejas ielā Liepājā, kur dzīvo Valdis Skujiņš, pie durvīm piekļauvē Aivars Liepiņš un Gina Burkēvice.⁷⁸ Šādā sastāvā arī notiek pirmais grupas „Credo” mēģinājums.

No Maskavas tiek sagaidīts Verners Bokums, kurš vēstulēs sola sev līdzī atvest ģitāristu – liepājnieku Valēriju Kosmiņinu. Tālāk notiek grupas „Credo” „mājvietas” meklējumi un tie nonāk pie Liepājas Kokapstrādes kombināta „Baltija”. Klubā klavieres spēlē Aristriāds Tiltiņš, viņš arī kluba vadītājam Mirdzai Kehrei ieteicis jaunus censoņus. Simpatijas izrādījās savstarpējas un ilgstošas. No Maskavas atbraukušie V.Bokums un V.Kosmiņins atved arī daļu aparatūras, tā arī pirmais ansambļa koncerts notiek „Baltija” klubā saviem draugiem un paziņām.

Ansamblis „Credo” programma bija visai raiba, V.Skujiņš, vēl spēlējot „Līvos”, ir sacerējis dažas dziesmas, tomēr tā laika „modes klieziens” ir tautas dziesmu apdares. Kaut gan programmā drīkst būt tikai 10% ārzemju autoru skaņdarbu, ansamblim tuvāks ir aizliegtais. Un tā, lai nerastos problēmas ansambļa programmas apstiprināšanai, „Credo” maina viena otra komponista uzvārdus, kā, piemēram, Zahariass pārtop par *Zaharjanu*, jo tarifkācijas skašu komisijai nav svarīgi vai komponists ir gruzīns, armēnis.⁷⁹

Kā jau ikvienam tā laika ansamblim, neizbēgama ir piedalīšanās tarifkācijas skatēs. Komisija klausās un vērtē, vai repertuārs atbilst komunistiskās partijas ideoloģijas prasībām. Tiekot cauri rajona skatēm, tālāk ceļš ved uz republikas skati. Tikai tad komisija pieņem lēmumu, kur ansamblis drīkst uzstāties – sava rajona robežās, vai visā Latvijā. Ja kāds nolems ansamblī dumpoties, tad nekur tālāk par sava kluba vai kultūras nama zāli viņš nemaz nevar tikt. Katrai skatei ansamblis gatavo jaunu programmu. Un, iespējams, tieši tāpēc muzikālie kolektīvi, kuri saņem atļauju koncertēt visā republikā, patiešām ir augstā mākslinieciskajā līmenī.

Ansamblis „Credo” pirmā skate 1975. gadā ir pat ļoti veiksmīga, viņiem izdodas ieņemt 3. vietu kā Kokapstrādes kombināta „Baltija” ansamblim.⁸⁰ 1975. gadā ansamblim pievienojas Aldis

⁷⁸ Alksne A. *Credo*. Rīga. Poligrāfijas centrs. 2008. 13. lpp.

⁷⁹ Turpat. 14. lpp.

⁸⁰ Turpat. 28. lpp.

Langbaums – pianists, kurš „Baltijas” klubā spēlē klavieres deju ansamblim „Kvēle” kā arī Irēna Burkēvici.⁸¹

1976. gadā, protestējot pret aparatūras trūkumu, Liepājas pilsētas skatei tiek sagatavota akustiska programma – dažādas tautas dziesmas. Turklāt uz skatuves ir 12 cilvēki. Īslaicīgi spēlē Elmārs Cielavs, Uldis Jākabsons, Andris Ligers. Atnāk un paliek Jānis Kalējs, Raivis Krūms, Valdis Liparts, Viktors Dreimanis. Kā lasāms laikraksta „Padomju Jaunatne”: „*Interesanti muzicēja gados ļoti jaunais liepājnieku ansamblis, kuru vada V.Skujiņš. Mazāk jāaizraujas ar deju mūziku, saņemot lielāku atbalstu no Liepājas organizācijām, var iznākt labs kolektīvs*”.⁸²

Pēc skates koncertprogrammā ansamblis „Credo” izpilda: V.Skujiņa, J.Pavītola, A.Hermaņa, kā arī krievu komponistu dziesmas, ar Olafa Gūtmaņa latviskoto tekstu, arī ārzemju grupu kompozīcijas pašu aranžējumā.⁸³

Pavasārī ansamblis „Credo” saņem darba piedāvājumu – spēlēt dejas vasaras koncertestrādē „Pūt, vējiņi!”. Tā Valda Skujiņa vadītie mūziķi aizvada trīs vasaras, spēlējot 2-3 reizes nedēļā.

1978. gadā Liepājas pilsētas skatē iegūst 1. vietu, bet Kurzemes zonas skatē Kuldīgā piedzīvo zaudējumu. Spītība mudina programmu parādīt nevienam citam kā Raimondam Paulam. Tā grupa tiek pie pirmajām divām R.Paula kompozīcijām – instrumentālā skaņdarba „Saules ritmi” un „Dziesmiņas lietainā naktī” ar Vizmas Belševisas tekstu.⁸⁴ Raivis Krūms šajā laikā devās dienēt Padomju Armijā, bet no 1978. gada grupā dzied Guntis Tilgalis.

Žurnāla „Komunists” lappusēs 1978. gadā lasāms: „*Veiksmīgi izvēlētā programma un tās kvalitatīvais un precīzais atskaņojums pierādīja, ka ansamblis nav ieradies nejauši. „Baltijas” mūziķi Valda Skujiņa vadībā izpelnījās atzinību, attaisnojot pagājušā gadā iegūto labākā ansambļa nosaukumu.*”⁸⁵

1979. gads sākas ar jauniem sapņiem, žilbinošām iecerēm un lieliskiem piedāvājumiem. Vispirms – Latvijas Radio, pēc tam dalība Politiskās dziesmas festivālā Latvijas Valsts universitātē.

Arī 1979. gads nes uzvaru Estrādes kolektīvu un individuālo izpildītāju pilsētas skatē Liepājā. Bez tam par labāko instrumentālistu atzīts Aldis Langbaums, bet par labāko solisti – Irēnu Burkēvici (abi no „Credo”). Atzinīgi tiek novērtēta arī V.Skujiņa kompozīcija „Nebūtu slikti aizbraukt uz Ungāriju”.⁸⁶

⁸¹ Alksne A. *Credo*. Rīga. Poligrāfijas centrs. 2008. 28. lpp.

⁸² Bērziņš J. *Mūzikas skaņu varā*. Padomju Jaunatne. 1976. g. 8. sept.

⁸³ Alksne A. *Credo*. Rīga. Poligrāfijas centrs. 2008. 29. lpp.

⁸⁴ Turpat.

⁸⁵ Muciņš L. „*Baltijas*” mūziķi *Ogrē*. Komunists. 1978.g. 12. aug.

⁸⁶ Alksne A. *Credo*. Rīga. Poligrāfijas centrs. 2008. 34. lpp.

Tad nāk uzvara Komjaunatnes festivālā „Jaunības balsis”. Drīz pēc tam seko LĻKJS CK jeb komjaunatnes piedāvājums jūlijā posties tālā ceļā ar Vissavienības laikraksta „Komsomoļskaja Pravda” aģitācijas vilcienu 20 dienas koncertēt Habarovskas novadā Baikāla – Amūras maģistrāles celtniekiem. Pateicoties šim piedāvājumam, beidzot tiek oficiāli apstiprināts nosaukums „Credo”.

Braucienā uz BAM kā Valda Liparta aizvietotājs dodas Guntis Veits, bet atgriežas kā palicējs. 1979. gadā desmito reizi notiek Padomju estrādes mūzikas festivāls, kas šoreiz veltīts Latvijas komjaunatnes 60. gadskārtai, bet, taisnību sakot, tas pats „Liepājas dzintars”. Pirmo vietu vokāli instrumentālo ansambļu konkurencē iegūst „Credo”, Aldis Langbaums atzīts par labāko ērģelnieku. Ansamblim „Credo” šī gada uzvara „Liepājas dzintarā” bija jo īpaši nozīmīga, jo tas notika viņu mājās Liepājā, tik nozīmīgā festivālā.⁸⁷ Rudenī gan ar R.Paula, gan savām dziesmām un dziesmu ciklu „Par to ir vērts padomāt” „Credo” piedalās 6. republikas komjaunatnes dziesmu festivālā. Liepājnieki iegūt 1. vietu un saņem Jaunatnes organizāciju komitejas speciālbalvu par labāko pretkara tēmas risinājumu. Šajā laikā koncertē arī Rīgas Poligrāfijas institūtā, tādējādi par ansambli „Credo” sāk runāt arī Rīgā.⁸⁸ Raksturojot „Liepājas dzintara” lielo nozīmi „Credo” mūzikas kvalitātei un situācijai kultūrā A.Baumanis žurnālā „Padomju Jaunatne” raksta, ka: „*Liepāja ir barometrs, kas atspoguļo mūsu estrādes klimata svārstības.*”⁸⁹

1980. gadā „Credo” piedzīvo spožu uzvaru komjaunatnes festivālā „Jaunības balsis”, bet sāpīgu izbrīnu un vilšanos atnes kaimiņrepublikas festivāls Tartu. Pavasarī A.Langbaums aiziet armijā. Ikgadējā pilsētas estrādes kolektīvu un individuālo izpildītāju skatē, žūrija 1. vietā ierindo ansambli „Credo”, kļūstot par vienīgo ansambli, kam „Liepājas dzintarā” ir izdevies uzvarēt divas reizes pēc kārtas. Aiz viņiem paliek senie paziņas un konkurenti „Līvi”. Izvērtējot solistu – vokālistu sniegumu, Irēna Burkēvice iegūst 3. vietu sieviešu balsu konkurencē, un arī Gunti Veits vīru vokālajās cīņās ir 3. vietā. Ansambļa skaņu vīrs Jānis Kalējs saņem pateicību kā labākais skaņu operators.⁹⁰ Vasarā „Credo” piedalās Maskavas Olimpiādes kultūras programmā. Rudenī sākas īsts uzvaras gājiens ansamblim „Credo” – koncerti ir pilnībā pārpildīti, radio nemitīgi skandē „Neko nevar skaidri zināt”, „Grenlandes ledi”, „Kad mēs iemīlēsim”, „Ziņģe par bailēm”. „Credo” ir populārākā koncertējošā grupa PSR Latvijā šajā laikā. „Credo” piedalās populārā radio raidījuma „Mikrofons” dziesmu aptaujā un 3. vietā ar 3834 balsīm ir „Ziņģe par bailēm”, bet 7. vietā „Neko nevar skaidri zināt”.

⁸⁷ Alksne A. *Credo*. Rīga. Poligrāfijas centrs. 2008. 34. lpp.

⁸⁸ Turpat. 36. lpp.

⁸⁹ Baumanis A. *Otrajā desmitā ieejot*. Padomju Jaunatne. 1979. g. 28. aug.

⁹⁰ Alksne A. *Credo*. Rīga. Poligrāfijas centrs. 2008. 36. lpp.

Skates konkursa mērķis sekmēt biroja štata orķestru mākslinieciskā līmeņa izaugsmi, bagātināt repertuāru ar augstvērtīgi mākslinieciskiem darbiem, propagandēt padomju komponistu skaņdarbus, noteikt labākos biroja štata orķestrus, atzīmēt labākos izpildītājus.

Konkursā orķestri vērtē pēc: 1. precīza intonācija un ritms 2. dinamiskas gradiācijas 3. sabalansēta – harmoniska kopskaņa 4. scēniska izturēšanās kultūra 5. - vienoti koncerta tērpi 6. solistu pavadījuma kvalitāte.⁹¹ Liepājas pilsētas Estrādes orķestra biroja štata orķestru tarifkācijas skates – konkursā 1980. gada aprīlī. Konkursā bija jāpiedalās obligāti visiem biroja štata orķestriem, kuriem bija jāizpilda 7 skaņdarbus pēc pašu izvēles. Konkursā bija trīs vietās 1. vieta nozīmēja strādāt restorānā „Jūra” 2. vieta restorānā „Liepāja” un trešā vieta iespēja strādāt restorānā „Līva”. Konkursa programma varēja ietvert divus ārzemju skaņdarbus, vokālistiem bija jāizpilda 2 dažādi rakstura skaņdarbi, Katram mūziķim vienā no izpildītajiem skaņdarbiem (ar savu pamata instrumentu), jāparāda sevi arī kā solo izpildītāju, kā arī skates programmai kolektīvi izvēlas skaņdarbus, kuri nav bijuši līdz šim ietverti orķestru repertuāra lapās.⁹²

Par grupu „Credo” tarifkācijas skatē izsakās sekojoši, Urhiļēvičs: *„piekrītu, skatuves līmenis audzis, daudz patīkamu kopāntu. Jāsaspēlējas bass spēlē ar bungām. Solistam vajadzēja dziedāt krievu valodā.”*, Meķis: *„ Līmenis cēlies. „Liepāja” nepatika jāstrādā, patika solists.”* Iļjurs: *„Par zaļu. Būs labi ja strādās. Grūtības ar bundzinieku.”*⁹³

1981. janvārī „Credo” piedalās R.Paula 45. jubilejas svinībās Rīgā. A.Langbaums aizvien ir armijā, paslepus pamanās būt kopā ar „Credo”, bet gatavojoties R.Paula koncertiem, ansamblis atskārš, ka noderīgs būtu vēl kāds pianists. Pie „Credo” klavierēm sēžas Gatis Baltiņš. Koncerti kopā ar R.Paulu ir gan Rīgā, gan Maskavā. Liepājā izskan astoņi, Bauskā – septiņi koncerti, Rīgā pieci, un pēc brīža seši. Pēc šādas koncertu programmas ar R.Paulu kopā uz „Credo” koncertiem jebkurā Latvijas vietā cilvēki stāvgrūdām un pa naktīm stāvēja lai tiktu pēc biļetes. 1981. gada martā R.Pauls aicina „Credo” piedalīties savā televīzijas programmā „Ielūdz Raimonds Pauls”. Vasarā „Credo” spēlē Rietumsibīrijas ceļu būvētājiem. Atgriežoties aiziet G.Tilgalis, Gata Baltiņa vietā nākot Tālim Marhlēvičam, Irēnu Burkēvici nomaina Aelita Kepteine. „Credo” spēlē estrādes svētkos Ogrē, kur iegūst klausītāju simpātiju balvu, uzstājas Rīgas starptautiskā šaha turnīra atklāšanā Dailes teātrī un 7. republikas jaunatnes estrādes dziesmu festivālā „Jaunības balsis”⁹⁴

⁹¹ LZVA, 703. f., 1. apr., 293. l., 26. lp.

⁹² Alksne A. *Credo*. Rīga. Poligrāfijas centrs. 2008. 36. lpp.

⁹³ LZVA, 703. f., 1. apr., 293. l. 28. lp.

⁹⁴ Alksne A. *Credo*. Rīga. Poligrāfijas centrs. 2008. 39. lpp.

Līdz oktobrim sagatavo jaunu koncertprogrammu. Tajā tika iekļauti G.Veita, A.Alkšņa, un R.Paula skaņdarbi. Maestro dziesmas „Meitene ar kaulu ziediem” un „Rozīt manu nātru dārzā”, kā arī R.Paula un Leona Brieža piecu dziesmu cikls „Austrumu motīvi” ietilpa ansambļa „Credo” repertuārā. Novembrī veselu nedēļu klausītāji un skatītāji jauno programmu vērtē Liepājas teātrī. Pēc tam deviņi koncerti Rīgā – Politehniskā institūta zālē.⁹⁵

Lūk, kā par grupas „Credo” popularitāti izsakās A.Ramess žurnāla „Komunists” lappusēs: *„Tagad šos viscaur balti tērptos deviņus puisus un vienu meiteni sauc par pārsteigumu Latvijas estrādes mūzikas dzīvē pagājušajā gadā. Pēc piedalīšanās republikas estrādes dziesmu parādes noslēguma koncertā, kuru no Rīgas Sporta pils pārraidīja arī televīzija un radio, viņus pazīst visa Latvija. Un grupa „Credo” no Liepājas jau sāk pierast pie šādiem mūzikas kritiķu apzīmējumiem: temperamentīgā, skatuviski atraisīta, dinamiska, ritmiski kulminēta, neizsīkstošs spēlēt prieks ikdienā, gandrīz fanātiska ticība savai mūzikai.”*⁹⁶ Ierakstu studijas durvis atvērās radio un televīzijā. Savukārt Maskavas estrādes teātrī decembra beigās notiek desmit R.Paula autorkoncerti, kuros piedalās arī „Credo”. Otro gadu ansamblis „Credo” piedalās arī raidījuma „Mikrofons” dziesmu aptaujā. Togad ar trim dziesmām – „Stacija”, „Rozīt manu nātru dārzā” – iegūst 4. vietu un „Meitene ar kaulu ziediem” – iegūst 3. vietu.⁹⁷

1982. gadā no armijas atgriežas A.Langbaums, aiziet A.Kapteine un turpmāk „Credo” vismaz uz skatuves iztiek bez dāmām. Savukārt turpmākos divus gadus grupā dzied Jānis Šteinbergs. Top A.Alkšņa un Aleksandra Čaka piecu „Vakara dziesmu” cikls. Jūnijā „Credo” ieraksta radio studijā klausītāju un kritiķu labi novērtēto R.Paula ciklu „Austrumu motīvi”.⁹⁸ Šajā gadā ansamblis „Credo” viesojas VDR, Polija, Lietuva. „Mikrofona” populārāko dziesmu aptaujā „Credo” izpildītā R.Paula un L.Brieža dziesma „Kad nekas nav palicis tevī” ir 2. populārākā.⁹⁹ Skaņu plašu izdevniecība „Melodija” laiž klajā „CREDO” mazo skaņu plati, kura ir piecas popularitāti iemantojušas dziesmas: R.Paula „Odu romance” un „Kad nekas nav palicis tevī”, G.Veita „Vējlukturis” un „Rotaļu laukumā” un A.Alkšņa dziesma „Atbilde”.¹⁰⁰

1983. gadā ansamblis „Credo” koncertē Kabardas - Balkārijas autonomijā republikā Latvijas studentiem, bet, atgriezušies no Ziemeļkaukāza, augusta sākumā, „Credo” piedalās 13. Ogres estrādes svētkos, kur savu mūziku ar azartu noklausās 12 000 skatītāju.

⁹⁵ Alksne A. *Credo*. Rīga. Poligrāfijas centrs. 2008. 39. lpp.

⁹⁶ Ramess A. „*Credo*” no *Zāļu, Pļavu, Zirņu ielām*. Dzimtenes Balss 1981. nr. 12.

⁹⁷ Alksne A. *Credo*. Rīga. Poligrāfijas centrs. 2008. 40. lpp.

⁹⁸ Turpat.

⁹⁹ Alksne A. *Credo*. Rīga. Poligrāfijas centrs. 2008. 43. lpp.

¹⁰⁰ Turpat.

Ar panākumiem grupa atgriežas no Palangas estrādes mūzikas festivāla „Baltijas jaunība – 86”, kurā par labākajiem instrumentālistiem tiek atzīti A.Langbaums un A.Alksnis. Latvijas radio liepājnieki ieraksta sešas jaunas dziesmas, bet Latvijā jau zināmo dziesmu ieraksti skan arī Polijas radio. Savukārt „Credo” koncertu videoierakstu 1983. gada vasarā demonstrē Vācijas un Ungārijas televīzijas. Rudenī „Credo” koncertē Āfrikā – Kongo Tautas Republikā.¹⁰¹

1984. gadā ilggadējo bundzinieku Verneru Bokumu nomaina Guntars Berčs („Corpus”, „Neptūns”). Pēc Liepājas pilsētas skates „Credo” dodas uz zonas skati Kuldīgā un iegūst tur 1. vietu. Republikas skates fināls Liepājā ir tradicionāls: 2. vietu daļa „Credo” un „Līvi”, 1. vietā - „Sīpoli”. Diplomu kā labākais instrumentālists saņem A.Alksnis.¹⁰² Koncerti VDR, turpinās sadarbība ar R.Paulu. „Credo” ar vienpadsmit koncertiem Liepājas teātrī atzīmē savu 10. dzimšanas dienu.¹⁰³

1985. gadā notiek pirmatskaņojums R.Paula un G.Kroļļa ciklam „Melnais kļiedziens”. Tas ir jauns pakāpiens R.Paula un „Credo” sadarbībā, kur daudz lielāka loma ir solo instrumentiem – sintezatoram un ģitārai. Ansamblis „Credo” kļūst par Latvijas Ļeņina Komunistiskās Jaunatnes Savienības 1985. gada laureātiem.¹⁰⁴ Uz skatuves viņi palikuši vairs tikai seši – Valdis Skujiņš (grupas vadītāja un basģitāra), Raivis Krūms (balss), Guntis Veits (balss), Armands Alksnis (soloģitāra), Aldis Langbaums (taustiņinstrumenti), un Guntars Berčš (bungas).¹⁰⁵ Vasarā noris darbs studijā pie lielās skaņu plates „Baltijas ceļš”, kurā ir gan R.Paula, gan „Credo” puīšu dziesmas. Savukārt decembrī pabeigts darbs, lai varētu tapt skaņu plate „Melnais kļiedziens” latviešu un krievu valodā.

¹⁰¹ Alksne A. *Credo*. Rīga. Poligrāfijas centrs. 2008. 44. lpp.

¹⁰² Turpat.

¹⁰³ Turpat 46.lpp.

¹⁰⁴ Turpat.

¹⁰⁵ Turpat.

Pits Andersons ar savu jaunizveidoto grupu „Melody Markers”, spēlējot repertuāru angļu valodā no rokenrola rietumu zvaigžņu standartiem bija ļoti „neērts” jaunietis varas iestāžu acīs. Pie tam grupa „Melody Markers” kļuva ārkārtīgi populāra, pat kulta līmeni sasniegusi jauniešu vidū, jauniešu sajūsma „Melody Markers” koncertos bija tuvu ekstāzei. 1956. gadā, pēc pēdējā brīdī atceltā koncerta Zinību namā, ko nolēma atcelt Kultūras Ministrijas Estrādes Orķestru birojs, notika nesankcionēts Pita Andersona un Valerija Seifudinova „Melody Markers” koncerts pie Zinību nama ārpusē uz kāpnēm, pie galvenās ieejas Planetārijā. VDK aģenti arī piedalījās šajā koncertā. Policija šajā situācijā palika sāņus un tajā dienā neviens netika arestēts. Tomēr, kad visa informācija VDK aģentu birojos tika apstrādāta, uz nopratināšanu tika izsaukti vairāki simti, jaunieši tika represēti, padzīti no skolām, tehnikumiem, neuzņemti vai atlaisti no darba vietām un augstskolām. Katru mēģināja padarīt par VDK ārštata darbinieku. Pašiem mūziķiem bija aizliegts uzstāties un draudēts ģimenei, ja notiks pretošanās.

Oficiālās iestādes sāka nopietni domāt par pieaugošo jaunatnes enerģiju, tādēļ kopš 1960. gada tika ieviestas tarifkācijas skates. Tarifkāciju skašu galvenais mērķis bija kontrolēt spēlējošo ansambļu, orķestru un izpildītāju repertuārus. Katrā pilsētā bija jānotiek mūziķu tarifkācijai pēc stingriem kritērijiem – ārzemju valodā drīkstēja aizpildīt 10% no repertuāra, saturs, teksts, autors, izpildītāja un noteiktās kvalitātes.

Ansambļa „Līvi” darbība sākas ar 70. gadu pirmo pusi. Īstens „Līvu” sākums atzīmējams ar Jura Pavītola sākto sadarbību kopā ar Ēriku Ķīģeli 1976. gadā. „Līvi” par savu „mājvietu” bija atraduši Liepājas kultūras namu. Piedaloties pilsētas tarifkācijas skatēs, „Līvi” uzrādīja pat ļoti labus rezultātus. „Līvu” daiļrade spēja iekļauties arī populārajā „Mikrofona aptauja”. „Līvu” mūzikas daudzveidība skaidrojama ar grupas stilistikas meklējumiem šajā laikā. „Līvu” mūzika variē no vienkārši melodiskas un instrumentāli vienkāršas kompozīcijas, līdz pat pulsējošām un enerģiskām rokmūzikas kompozīcijām. Paši „Līvi” līdz pat 80. gadu sākumam sniedz daudz koncertu dažādās formās un sastāvos. Grupa piedalās festivālā „Liepājas dzintars”, koncertē VDR un sasniedz plašu atpazīstamību Padomju Latvijā. „Līvi” kļūst par rokmūzikas ansambli ar padomju ideoloģijas izpratni Nr. 1. Latvijā tajā laikā.

Par ansambļa „Credo” dibināšanas datumu var uzskatīt 1974. gada 4. oktobri, kad no „Līviem” aizgājušais Valdis Skujiņš nodibina savu ansambli. „Credo” sākotnējā „mājvieta” atrodas pie Liepājas Kokapstrādes kombināta „Baltija”.

Ansambļa uzstāšanās tarifkācijas skatēs ir pat ļoti veiksmīga un „Credo” saņem atļauju uzstāties. Jau 1976. gadā saņem piedāvājumu spēlēt divas trīs reizes nedēļā koncertestrādē „Pūt, vējiņi!”.

„Credo” popularitāte aug ar katru koncertu. Grupas daiļrade tika veidota no Valda Skujinieka melodijām un citu ansambļa dalībnieku komponētām dziesmām. „Credo” 20 dienas koncertē Habanovskas novadā Baikāla – Amūras maģistrāles celtniekiem, „Liepājas dzintars” divreiz pēc kārtas izcīna 1. vietu, piedalās Olimpiādes Kultūras programmā, sniedz koncertus VDR, Polijā, Lietuvā. Īpašu popularitāti ansamblis iekaro pēc sadarbības ar komponistu Raimonu Paulu. „Credo” piedalās R.Paula 45. gadu jubilejas koncertos Rīgā, Maskavā, Bauskā, Liepājā. „Credo” koncerta biļetes tika zibenīgi izpārdotas, padarot „Credo” par populārāko *popa – roka* ansambli.

Tieši šie trīs ansambļi – mākslinieki ļoti labi atspoguļo rokmūzikas problemātiku Latvijas PSR. P.Andersons ar savu ansambli „Melody Markes” iekļāvās laikā, kurā rietumu mūzika bija aizliegta ideoloģisko ideju dēļ, notika drošības iestāžu izrēķināšanās ar „nepaklausīgajiem” mūziķiem. Izteikti drošības dienestu, cenzūras spiediens parādījās 60. gados PSRS. P.Andersons šajā cīņā zaudēja kvēlāko dzīves vēmi spēlēt rokenrolu un saņēma draudus ģimenei.

„Līvu” uzstāšanos un muzikālās daiļrades laiks sakrita ar cenzūras stingrības mazināšanos. „Līvi” nebūtu uzskatāmi par ideoloģiski „tīru” ansambli. Viņi spēja iekļauties noteiktajā tarifkācijas skašu formā un saņemt atļauju uzstāties. Jāatzīmē, ka „Līvu” rokmūzikas potenciāls vairāk sāka izvirzīties līdz ar 80. gadu atkušņa periodu.

Ansambļa „Credo” muzikālā kvalitāte un izpildījums jau no tā dibināšanas laika labi sadzīvoja ar partijas ideoloģiju, tādējādi tam nebija problēmu ar tarifkācijas skatēm. Sadarbība ar R. Paulu „Credo” deva plašas iespējas konkurēt, izpelnoties milzīgu klausītāju pielūgsmi. „Credo” kā rokmūzikas izpildītāji no žanriskā viedokļa ir vispretrunīgākie, ko var skaidrot ar mūziķu vēlmi izpatikt pēc iespējas lielākai sabiedrības daļai un ideoloģijai.

Šo mūziķu un izpildītāju darbi ir spogulis tā laika „oficiālajai” rokmūzikai „padomju gaumē”. Atļautās koncertprogrammas raksturo cenzūras līmeni, ko noteica partijas ideoloģija.

3. VISSAVIENĪBAS FESTIVĀLS „LIEPĀJAS DZINTARS”

3.1. „Liepājas dzintars”

Par Liepājas festivāla ar Vissavienības vārdu „Liepājas dzintars” sākumu jārunā ar koncertzāles „Pūt vējiņi” atklāšanas 1964. gada 21. jūnija pievakarē¹⁰⁶, kad ap 1200 skatītājiem un klausītājiem kopā ar sešiem simtiem pilsētas koristu, pūtēju orķestru un deju kolektīva dalībniekiem tie piedalījās vasaras koncertzāles atklāšanā.

Šis notikums nav svarīgs pats par sevi, tikai vienas koncertzāles vietā stājās cita. Svarīgi, ka šajā vietā dzima festivāls, kas kļuvis par iecienītāko pasākumu Liepājā un tradīcijām bagātāko estrādes festivālu republikā, atraisījis jaunus mūziķus visās Latvijas PSR pilsētās, vedinās domas ap rokmūzikas žanru, audzinās mūziķus lielākām auditorijām un žūrijai, radījis īsta, pat rietumnieciska festivāla sajūtu padomju zemē un izveidos Liepāju par Latvijas roka šūpuli.

Kā raksta Latvijas Komunistiskās partijas Liepājas pilsētas komitejas un pilsētas darbaļaužu deputātu Padomes laikraksts „Komunists”: „*Baltijas republiku estrādes salidojums mūsu pilsētas Jūrmalas parka koncertestrādē beidzies. Izskanējušas dažādu tautu dziesmas, izskanējuši daudzu simtu skatītāju aplausi. Vēl un vēlreiz vērās priekšgars, kad vēlā svētdienas vakarā noslēguma koncertu sniedz paši labākie.*”¹⁰⁷

1966. gada „Liepājas dzintars” ar nosaukumu „Kad tiek draugi” norisinājās no 27. un 28. augustā. Tajā piedalījās 4 kolektīvi no 3 republikām: Lietuvas – 2, Baltkrievijas un Latvijas pa vienam. Klausītāju skaits sasniedza 1700 ar žūrijas priekšsēdētāju G.Strazdiņu.¹⁰⁸

Oficiālais iemesls šāda veida festivālam bija, Liepājas pilsētas Kultūras un atpūtas parka administrācijas virzīts pieredzes apmaiņas un iepazīšanas nolūkā ar citu republiku darbu un viņu sasniegumiem estrādes mūzikas žanrā, vokālā, instrumentālā, rīkoja divu dienu festivālu ar devīzi „Kad tiek draugi”.¹⁰⁹

Festivāla galvenos ritmus un melodijas kontrolēja ārzemju mūzika, kamēr pašu vietējo mūziķu skaņdarbi bija tika daudz kā diskotēku laikā klausīšanās pirms pazīstamo ārzemju izpildītāju atskaņošanas. Taču padomju Latvijas estrādes komponisti jau brieda pumpuros, apzinoties tās nepieciešamību tikt izskanētai.

¹⁰⁶ Krampis A. *Dziesma sasauca ar jūru*. Komunists. 1964. g. Nr. 123. 1. lpp.

¹⁰⁷ Frickauss T. *Aplausi labākajiem*. Komunists. 1964. g. 30. jūn. Nr. 128. 3. lpp.

¹⁰⁸ Remess A. *Festivāls „Liepājas Dzintars”*. Liepāja. 1988. 4. lpp.

¹⁰⁹ LZVA, 743. f., 1. apr., 26. l., 1.lp.

Kultūras un atpūtas parka direktors Rihards Stankēvičš, pabijis estrādes mūzikas svētkos kaimiņu republikās riskēja mēģināt organizēt šādus svētkus pirmo reizi arī Latvijā. Tas tolaik vēl nebija „Liepājas dzintars”, bet gan skanīgi un aizkustinoši nosaukts par „Kad tiekas draugi”. Īsti neizdevās iecere par visu triju Baltijas valstu un Baltkrievijas pulcēšanos festivālā, jo Igauniem bija jāpiedalās savas republikas mūzikas dekādē Irkutskā. Svarīgākais šī gada apstākļi bija, ka festivāls vispār notika un pierādīja savas tiesības pastāvēt, piesakot sevi arī kā jaunu talantu atklājēju un piešķirot pirmo balvu par pirmo vietu „Zvaigznītei”. Laurus plūca arī vēlāk populārais solists Ojārs Grīnbergs.

Kā raksta šajā laikā „Komunists”, tad konkursu ir iespēja vērtēt arī pašiem skatītājiem, proti, kad žūrijas komisija apspriedīs festivāla galīgos rezultātus, skatītāji pēc sava vērtējuma kopīgi ar koncertestrādes pārstāvi aplausu veidā novērtēja kolektīvu, kurš ir vislabāk patīcis skatītājiem.¹¹⁰

Izpildītāju festivāla „Kad tiekas draugi” nolikumā ir ietverta orķestru – ansambļu un individuālo izpildītāju uzdevums aktivizēt estrādes žanra kolektīvu darbu, gatavojoties Lielās Oktobra Sociālistiskās revolūcijas 50. gadadienai, bagātināt to repertuāru ar idejiski un mākslinieciski augstvērtīgiem darbiem, kā arī veicināt jaunu interesantu izpildījuma formu rašanos.¹¹¹

Latvijas PSR Liepājas pilsētas Darbaļaužu deputātu padomes Izpildu komitejas Kultūras nodaļa un Liepājas pilsētas Kultūras un atpūtas parks nolemj, ka sākot ar 1967. gadu, katru gada vasaru rīkot Latvijas PSR Liepājas pilsētas Kultūras un atpūtas parka koncertestrādes „Pūt, vējiņi!” pašdarbības estrādes orķestru, ansambļu un individuālo izpildītāju konkursu „Liepājas dzintars”.¹¹² Kā rakstīts festivāla nolikumā, tad to uzdevums vadīt un organizēt ir Liepājas pilsētas Kultūras nodaļa un Liepājas pilsētas Kultūras un atpūtas parks.¹¹³

Festivāla nolikums paredz, ka katrs kolektīvs demonstrē savu sniegumu 45 – 50 minūtes. Šai laikā kolektīvam jāparāda orķestra, solistu, ansambļu, konferansjē un citu individuālo izpildītāju sniegums. Veidojot programmu, kolektīvs vadās pēc devīzes „Skaistu un melodisku estrādes mūziku!”. Katrs kolektīvs gatavo vismaz astoņus padomju, tai skaitā četrus savas republikas komponistu darbus.¹¹⁴

¹¹⁰ Stankevičš R. „Kad satiekas draugi”. Komunists. 1966. g. 27. aug. Nr. 168. 1. lpp.

¹¹¹ LZVA, 743. f., 1. apr., 26. l., 1. lp.

¹¹² LZVA, 743. f., 1. apr., 31. l., 6. lp.

¹¹³ Turpat. 8. lp.

¹¹⁴ Turpat.

1967. gada „Liepājas dzintars” norisinājās no 25. līdz 27. augustam. Tajā piedalījās 6 kolektīvi no 4 republikām: Lietuvas un Moldāvijas - 2, Igaunijas un Latvijas - pa vienam. Klausītāju skaits sasniedza – 2300 ar žūrijas priekšsēdētāju H.Eglīti.¹¹⁵

Šajā gadā festivāla rīkotājiem nepietika tik vien, kā ar sazvanīšanos pa telefonu ar kolektīvu vadītājiem, tiem pašiem nācās braukt un pierunāt piedalīties, reizēm atgriežoties tukšā. Arī par reklāmu tika stingri domāts, lai festivāla skatītāju zāli piepildītu vismaz līdz pusei. Tolaik iecīnīta nozare bija dzintarošana - staigāšana gar jūras krastu, meklējot no jūras izskalotus dzeltainos akmeņus.

Tuvojoties Oktobra revolūcijas 50. gadadienai festivālu nosauca par „Liepājas dzintars - 50”, paredzot katru gadu šo skaitli mainīt. Laureātus festivāla galotnē uzrunāja 12 balvas.¹¹⁶ Par festivāla virsotni parūpējās „Zvaigznīte” (U.Stabulnieks – klavieres, G.Rozenbergs – trompete, Dz.Beķeris – sitamie instrumenti, V.Eglītis – kontrabass) un Liepājas vidusskolas pasniedzēja Imanta Kalniņa dziesmas ar Māra Čaklā vārdiem „Viņi dejoja vienu vasaru”, ”Dzeguzes balss”, „Četri balti krekli” un citas spēja ienest neaizmirstamas sajūtas ar vēl nākotnē topošās filmas vēsmām.¹¹⁷

Kā raksta žurnāla „Komunists”: *”Visgrūtāk klājies kultūras un atpūtas parka direktoram un ne jau tāpēc vien, ka pastiprinātāji dažbrīd kusēja kā ūdeni ieņēmuši, vai arī no skatuves bija jāaizmāna kaķis, kas tur koncerta laikā mierīgi devās vakara pastaigā”*¹¹⁸, problēmas radīja uz koncertu apsolījušie, tomēr neatbraukušie konkursanti. Tomēr raksta beigās tiek uzsvērtas cerības uz pašu liepājnieku nepieciešamību ņemt dalību šajā festivālā.

1968. gada „Liepājas dzintars” notika no 13. līdz 15. septembrim. Tajā piedalījās 8 kolektīvi no 4 republikām: Latvijas – 4, Lietuvas – 2, Igaunijas un Gruzijas pa vienam. Klausītāju skaits sasniedza – 3400 ar žūrijas priekšsēdētāju A. Kublinski.¹¹⁹ Festivāls bija paplašinājies gan dalībnieku ziņā, gan arī skatītāju apmeklētības ziņā, sasniedzis popularitāti kā radio, tā arī televīzijas skatītājos. Par festivāla uzvarētājiem 1968. gadā kļuva Lietuvas PSR Klaipēdas celtnieku tresta estrādes ansamblis.¹²⁰

Šis gads bija festivāla „pārdomu laiks”. Kā ir labāk? Pasākums ar vienu spilgtu izpildītāju, kā iepriekšējā gadā „Zvaigznīti”, taču neatstājot iespēju pārējiem kolektīviem uz objektīvu skatījumu. Vai festivāls bez spožām zvaigznēm, bet ar viengabalainību un augstāku kopējo līmeni?

¹¹⁵ Remess A. *Festivāls „Liepājas Dzintars”*. Liepāja. 1988. 5. lpp.

¹¹⁶ Turpat.

¹¹⁷ LZVA, 293. f. (Kultūras un atpūtas parka dara atskaites par 1967. gadu.), 1. apr., 170. l., 3. lp.

¹¹⁸ Ramess A. *”Liepājas dzintars – 50”* palika Latvijā. *Komunists*. 1967. g. 29. aug. Nr. 168. 3.lpp.

¹¹⁹ Remess A. *Festivāls „Liepājas Dzintars”*. Liepāja. 1988. 5. lpp.

¹²⁰ LZVA, 743. f., 1. apr., 35. l., 1. lp.

Akcentēt dzezu, vai lipīgas dziesmiņas, vai pārbaudītās vērtības? Uz šiem jautājumiem festivāls deva atbildes nākamajos gados. Šogad liepājnieki bija sajūsmā, jo šogad Liepājas pilsētas mūziķi pirmo reizi kāpa uz skatuves, tie bija Kultūras nama orķestris „Neptūns” iegūstot arī pirmo vietu. Par pārsteigumu festivālā kalpoja „Neptūna” uzaicinātā 10 gadīgā Ludmila Dorodņikova, kā soliste.¹²¹ Šajā gadā arī festivāls sāka sava stila izkopšanu, kas noveda pie skatītāju un klausītāju sirdīm nākamajos „Liepājas dzintara” festivāla gados.

Kā lasāms „Komunista” virsrakstā „*Liepājas dzintars bez spilgtiem varoņiem*” festivāls nebija vēl sevi parādījis pilnībā, izcelti tiek Klaipēdas dzeza ansamblis, un „Neptūna” desmit gadu vecās solistes Ludmilas Dorodņikovas izpildījums. Laikraksts uzsver: „*Tikai diemžēl daļa mūsu publikas (par estrādes un dzeza mūzikas cienītājiem tos nosaukt negribētos) nekādi netiek līdz mūzikas attīstībai.*”¹²²

Laikraksts „Leņina ceļš” rakstīja: „*Skaistas dziesmas un melodijas uz Liepāju bija atveduši dziedātāji, dejotāji un mūziķi no Tallinas, Klaipēdas, Viļņas, Siguldas un pat no saulainās Tbilisi. Kā sveiciens no tālās Gruzijas skanēja viesu izpildītā dziesma „Saule”.*”¹²³

1969. gada „Liepājas dzintars” norisinājās no 22. līdz 24. augustam. Tajā piedalījās 10 kolektīvi no 5 republikām: Latvijas – 6, Lietuvas – 4, Baltkrievijas – 3, Gruzijas un Armēnijas pa vienam. Klausītāju skaits 4500 ar žūrijas priekšsēdētāju A.Kublincki.¹²⁴

Šajā festivālā bija vērojams raibs muzikālais sastāvs, Gruzīnu tautas melodijas mijās ar Raimonda Paula dziesmām, ukraiņu tautas dejas ar melodiskiem šlāģeriem, krievu romances ar dažādām dzeza improvizācijām. Lai gan uz festivālu neieradās trīs kandidāti uz Lielo balvu, to cienīgi ieguva Paņevežas „Ekrāns”. Pirmo reizi festivālā vērtēja divās grupās ar obligāti izpildāmo programmu – latviešu tautas dziesmas apdares, šajā gadā arī pirmo reizi tika pasniegta Lielā balva. Paši liepājnieki ieguva balvu estrādes kolektīvu konkursā, un to paveica Alfrēda Dreiža vadītā „Nona”.

Kā obligātu dziesmu visiem ansambļiem un dalībniekiem noteica izpildīt latviešu tautas dziesmu „Pūt, vējiņi!”¹²⁵, šogad šāds nolikums bija pirmo gadu.

Laikraksts „Komunists” tad šajā gadā starp žūrijas komisijas locekļiem notikušas spraigas cīņas jau sākot ar konkursantu sadali pa žanriem. Žurnālā arī lasāms par vilšanos apstākļi, ka Liepājas mūziķi vēl festivālā nevar teikt cik iespaidīgu vārdu.¹²⁶

¹²¹ LZVA, 293.f. (Liepājas pils.māksl. pašdarb.vokālo ansambļu un vokālistu skate 1968. gadā.), 1.apr., 86. l., 3. lp.

¹²² Remess A. *Liepājas dzintars bez spilgtiem varoņiem*. Komunists. 1968. g. 17. sept. Nr.181. 3. lpp.

¹²³ Treigūts R. „*Liepājas dzintars*” *klaipēdniekiem*” 1968. g. 17. sept. 14. lpp.

¹²⁴ Remess A. *Festivāls „Liepājas Dzintars”*. Liepāja. 1988. 6. lpp.

¹²⁵ LZVA, 743. f.,1. apr., 38. l., 1. lp.

1970. gada „Liepājas dzintars” norisinājās no 20. līdz 23. augustam. Tajā piedalījās 15 kolektīvi no 5 republikām: Latvijas – 6, Baltkrievijas – 3, Gruzijas un Armēnijas pa vienam. Klausītāju skaits jau sasniedza - 7100 ar žūrijas priekšsēdētāju V.Lipmandu.¹²⁷ Lielās balvas ieguvēji šogad bija otro reizi pēc kārtas tie paši mūziķi, proti, Paņevežas „Ekrāns”, iegūstot gandrīz visus iespējamus laurus (Vokālists A.Cupijs ieguva pirmo vietu 49 vokālistu konkurencē). Kā obligātā dziesma visiem ansambļa dalībniekiem bija jāizpilda latviešu tautas dziesma „Aiz kalniņa dūmi kūp...” pēc katra ansambļa aranžējuma.¹²⁸

Šis gads bija īpaši svarīgs pašu liepājnieku vidū ne tikai tādēļ, ka to pārstāvēja veseli trīs kolektīvi, bet arī tādēļ, ka liepājnieki pirmo reizi ieguva vairākas pirmās vietas. Spītējot sliktas kvalitātes aparatūrai Imanta Kalniņa ansamblis „2XBBM” (Juris Rodinovs, Egils Putniņš, Eduards Butkēvičs, Andris Krūziņš) savdabīgs bijis „2XBBM” priekšnesums un Imanta Kalniņa debija vokālista lomā. Ar interesantiem priekšnesumiem priecēja „Santa” un tās jaunais pianists Zigurds Liepiņš, jūtami bija progresējis arī ansambļa „Neptūns” izpildījums.¹²⁹

No festivāla skatītājiem un žūrijas vislielāko sajūsmu izsauca „Santa” uzstāšanās, kas ar savu saliedēto uzstāšanos un nopietno darbu palika daudzu klausītāju atmiņās. Kā rakstīts laikraksta „Komunists”: „Tuvojās pusnakts. Skatītāji jau sen bija atstājuši koncertestrādi „Pūt, vējiņi!”, uz skatuves kāpa Liepājas tirdzniecības darbinieku kluba bigbīta ansamblis „Santa”, kuru pirms stundas skatītāji ilgi negribēja laist prom,”¹³⁰ tas notika lai Latvijas radio varētu ierakstīt „Santas” izpildītos skaņdarbus.

Īpatnējais šī gada „Liepājas dzintarā” bija tas, ka festivāls kopumā turpinājās 20 stundas, daļai mūziķu klausītāju lokam bija jāklusās koncerts parkā uz soliņiem, biļešu deficīta dēļ. Festivāla viesi jokoja, ja „Liepājas dzintars” attīstīsies tādā tempā, nāksies paplašināt skatītāju zāli. Šajos jokos izrādījās daļa taisnības, jo pavisam drīz „Liepājas dzintars” tiešām bija spiests domāt par šo jautājumu.

1971. gada „Liepājas dzintars” norisinājās no 19. līdz 22. augustam. Tajā piedalījās 19 kolektīvi no 7 republikām: Latvijas – 8, Baltkrievijas – 4, Lietuvas un Moldāvijas – 2, Ukrainas, Gruzijas un Armēnijas pa vienai. Klausītāju skaits 12 000 ar žūrijas priekšsēdētāju I.Vīgneru.¹³¹

¹²⁶ Remess A. *Trīs gari mūzikas vakari*. Komunists. 1969. g. 26. aug. Nr. 166. 3. lpp.

¹²⁷ Remess A. *Festivāls „Liepājas dzintars”*. Liepāja. 1988. 7. lpp.

¹²⁸ LZVA, 743. f., 1. apr., 42. l., 2. lp.

¹²⁹ Turpat. 8. lp.

¹³⁰ Remess A. *Liepājas dzintara gaudi*. Komunists. 1970. g. 22. aug. Nr. 166. 1. lpp.

¹³¹ Remess A. *Festivāls „Liepājas Dzintars”*. Liepāja. 1988. 8. lpp.

Kā obligātā dziesma, bija katra ansambļa īpatnējā aranžējumā, latviešu tautas dziesma „Tumšā naktī, zaļā zālē...” Par labāko, šīs dziesmas izpildījumu atzina vokāli - instrumentālā ansambļa „Santa” izpildījumā, Ceļadomas aranžējumā.¹³²

Festivāla atklāšanas dienā Liepājas laikraksts „Komunisti” ievietoja fotoattēlu ar garu rindu pie „Pūt, vējiņi!” biļešu kasēm un mierināja mūzikas klausītājus, ka laureātu koncertu pirmo reizi atkārtos. Rīdzinieki runāja, ka tos galvaspilsētas mūziķus, kurus Rīgā neizdosies sastapt mēnešiem ilgi, Liepājā varot satikt ik uz soļa.¹³³

Festivāla galveno balvu ieguva Kauņas „Oktāva”. Nostiprinājis pamatus zem kājām „Liepājas dzintars” ieguva arī Vissavienības atzīšanu. To veicināja labā atmosfēra tajā, dažādo stilu un virzienu mūzikas saskarsme, dažādo tautu mūziķu saskarsme, salīdzināšana un rezultātā izaugsme. Beidzoties „Liepājas dzintara” koncertam, tā uz skatuves sākās „jam session”¹³⁴. Pie klavierēm sēdās pianists no Latvijas un sitamajiem instrumentiem – bundzinieks no Armēnijas, un par prieku skatītāju zālē palikušajiem jauniešiem un par neapmierinātību Liepu un citu tuvējo ielu iedzīvotājiem mūzika skanēja līdz pat rīta gaismai.¹³⁵

Kauņas „Oktāvas” vadītājs M.Tamošūns: „*Visvairāk man patika organizācija. Es nebūšu kļūdījies, ja slavēšu visu pēc kārtas.*” Latvijas radio un televīzijas estrādes un vieglās mūzikas orķestra pianists U.Stabunieks: „*Kopš pirmajiem festivāliem, kad kopā ar „Zvaigznīti” uzvarējām, „Liepājas dzintars” audzis līdz nepazīšanai.*” Komponists I.Kalniņš: „*Beidzot Latvijai ir tāds festivāls, kāds vajadzīgs.*”¹³⁶

1972. gada „Liepājas dzintars” norisinājās no 14. līdz 20. augustam. Tajā piedalījās 24 kolektīvi no 8 republikām: Latvijas – 13, Lietuvas – 3, KPFSR – 2, Igaunijas, Gruzijas, Armēnijas, Moldāvijas un Baltkrievijas – pa vienam. Klausītāju skaits 30 000 ar žūrijas priekšsēdētāju Raimonu Paulu. Lielo balvu koncertā izcīna Kauņas „Oktāva”.¹³⁷

Šis ir festivāla „Liepājas dzintars” kulminācijas gads. Lai sagaidītu biļetes un koncerta sākumu, cilvēki nakti pirms sākuma gaidījuši pie estrādes „Pūt, vējiņi!”, kurinājuši ugunsiskus un gulējuši teltīs, pa Liepājas pilsētu klīduši „puķu bērni” ar krāsainiem baloniem rokās un bērnu taurītes stabulēdami un kas briesmīgākais – koncerta laikā aplaudēja gaisā paceltām rokām. Neņemot vērā šo 70. gadu rokmūzikas stila elementus, festivāla kulminācija ir atzīmējama arī tādēļ,

¹³² LZVA, 743. f., 1. apr., 43. l., 1. lp.

¹³³ Ramess A. *Piedalies „Liepājas dzintara” meklēšanā.* Komunisti. 1971.g. 18. aug. 3. lpp.

¹³⁴ Jam session (no angļu val. Spēles sesija) mūziķi spēlē pirms tam nesagatavotu mūzikas interpretāciju ar dažādiem instrumentiem.

¹³⁵ Remess A. *Festivāls „Liepājas Dzintars”.* Liepāja. 1988. 8. lpp.

¹³⁶ Turpat. 9. lpp.

¹³⁷ Turpat.

ka tieši šajā festivāla gadā to apmeklēja visvairāk no republikām atbraukušie tā dalībnieki. Šī gada „Liepājas dzintars” bijis tik augstā līmeni, ka tā galveno balvu pat apsvēruši piešķirt diviem izpildītājiem – Ķauņas „Oktāva” jau bija pazīstama no iepriekšējā gada, taču Čebļinskas ansambļa „Ariels” pārsteidza ar savu profesionālo izpildījumu, skaņdarbu pārdomātību, tādējādi kļūstot par vienu no „Liepājas dzintara” spožākajām zvaigznēm. „Pēc Čebļinskas dzelzceļnieku Kultūras pils vokāli-instrumentālā ansambļa „Ariel” uzstāšanās bija skaidrs, ka Liepājai balvai radies nopietns pretendents ārpus Baltijas republikām un ka Borisam Kaplunam ir labas izredzes aizvest līdzī labākā solista nosaukumu.”¹³⁸

Šis festivāls iezīmēja arī svarīgas pārmaiņas mūziķu izpildījumā, proti, mūziķi saprata cik svarīgi ir parādīt pašu radīto mūziku, šajā festivālā arī debitēja ar saviem skaņdarbiem tādi rokmūzikas pārstāvji, kā: Juris Pavītols un Valdis Skujiņš. No Liepājas kolektīviem uzstājās kolektīvi – „Neptūns” un Vjačeslava Mitrohina vadītais kolektīvs.¹³⁹ Šā gada „Liepājas dzintars” ansambļiem obligāti izpildāmā latviešu tautas dziesma „Upe nesa ozoliņu”.¹⁴⁰

Šajā gadā „Komunists” raksta par neiedomājamo cilvēku pieplūdumu uz festivālu „Liepājas dzintars”: „Lai gan katru koncertu var noklausīties ap 2000 mūzikas cienītāju (un šādi koncerti pavisam ir deviņi) jau aizvakar visas biļetes uz visiem koncertiem bija pārdotas. Bet pirmajās dienās tās pārdeva līdz pustrītiem naktī, un jau piecos no rīta pie kasēm atkal sāka veidoties rinda.”¹⁴¹

Bija paredzēts, ka devītais mūzikas pasākums notiks 1973. gadā no 13. līdz 19. augustam un tajā piedalīsies kolektīvu rekordskaits – 36. Taču izrādījās, ka uzaicinājumi izsūtīti pārāk vēlu. Vairāki kolektīvi, kuriem vajadzēja krāšņot „Liepājas dzintara” skatuvi, bija jau paredzējuši augustā doties atvaļinājumā vai arī ieplānojuši koncertturnejas. Protams, gribētāju piedalīties bija, taču iepriekšējo „Liepājas Dzintaru” vērienīgums un skanējums uzlika tā rīkotājiem atbildība turēt šo līmeni augstu. Kad jau dažas nedēļas pirms paredzētā „Liepājas Dzintara” sākuma kļuva skaidrs, ka tas neizdosies, nolēma festivālu atcelt.¹⁴²

1974. gada „Liepājas Dzintars” (Skatīt pielik. Attēls Nr. 4) norisinājās no 19. līdz 25. augustam. Tajā piedalījās 20 kolektīvi no 6 republikām: Latvijas – 11, KPFSR, Lietuvas, Igaunijas un Gruzijas pa 2, Baltkrievijas – viens. Klausītāju skaits 20 000 ar žūrijas priekšsēdētāju Raimonu Paulu. Tajā lielo balvu ieguva – „Ķauņas siltumtīklu ansamblis”. Par šo festivālu bija diskusijas vai ir krities kopējais mākslinieciskais līmenis, vai tikai pietrūka pierasto spožo zvaigžņu, vai arī

¹³⁸ Ramess A. *Zibens no skaidrām debesīm*. Komunists. 1972. g. 18. aug. Nr. 162. 3. lpp.

¹³⁹ Remess A. *Festivāls „Liepājas Dzintars”*. Liepāja. 1988. 9. lpp.

¹⁴⁰ LZVA, 743. f., 1. apr., 45. l., 3. lp.

¹⁴¹ Rītiņš A. *Viesi brauc un brauc*. Komunists. 1972. g. 15. aug. Nr. 159. 1. lpp.

¹⁴² Remess A. *Festivāls „Liepājas Dzintars”*. Liepāja. 1988. 10. lpp.

vienkārši publika iepriekšējā festivāla ietekmē bija kļuvusi izvēlīgāka, taču fakts palika fakts – šoreiz „Liepājas Dzintars” nekādas jaunas kvalitātes neizvirzīja. Pirmo reizi festivāla vēsturē nepiešķīra pirmās vietas orķestriem un vokālistiem, ja no vokāli instrumentālajiem ansambļiem balvu cienīgi bija tikai divi, bet no vokālistiem atzīšanas vērts neizrādījās neviens. Ar Imanta Kalniņa „Balādes par *Matisonu*” izpildījumu priecēja stila ziņā vistīrākais tālaika padomju Latvijas vokāli instrumentālais ansamblis „Menuets”. „Kauņas siltumtīklu kolektīvs” demonstrēja labu vokālo līmeni un skatuves kultūru, dinamiku un stila vienotību. Īstu starptautiskas klases džeza muzicēšanu ar improvizāciju un bagātu fantāziju bija baudāma E.Straumes vadītā „Jūrmala”, kas savu koncertprogrammu izpildīja ārpus konkursa, kā viesmākslinieki. Latvijas estrādes mūzikas vēsturei un rokmūzikas attīstībai šis festivāls bija nozīmīgs ar vairākām debijām. Pirmo reizi uz tik atbildīgas skatuves stājās „Neptūna” soliste, vēlāk populārā dziedātāja Rita Trence, un pirmo reizi tik plašā pasākumā piedalījās grupa „Līvi” (Juris Pavītols, Ingrīda Pavītola, Tālis Marhiļēvičs, Egils Zakovics, Valdis Skujiņš). Šajā festivālā aktualizējās jautājums par nepieciešamību piekopt stingrāku prasību izvirzīšanu kolektīvu atlasē.¹⁴³

Par „Liepājas dzintara” augsto kvalitāti un lielo vērienu liecina vairāki fakti: 1) skatītāju zāle katrā koncertā ir tik pārpildīta kā uz noslēguma koncertu, 2) festivālu apmeklēja citu padomju valstu žurnālisti, kā, piemēram: akreditētie žurnālisti no TASS un Maskavas žurnāla „Junostj”, no „Cīņas”, „Padomju Jaunatne” un „Sovetskaja Molodež”, no „Literatūras un Mākslas” un žurnāla „Māksla”, no Baltkrievijas televīzijas un Igaunijas radio.¹⁴⁴

Par festivāla augsto līmeni liecina arī organizatoriskais darbs. Pēc festivāla nolikuma bija paredzēts katram kolektīvam uzstāties ar savu pastiprināmo aparatūru. Lai izvairītos no garajām pauzēm, kas rastos pēc katra kolektīva uzstāšanās, apmainot aparatūru, Kultūras un atpūtas parks nodrošināja festivālu ar kopīgu, augstvērtīgu pastiprināmo iekārtu. Tā kā koncerti notika vakaros no pl. 20.00, tad dienās no pl. 7.00 pēc speciāla grafika notika ansambļu mēģinājumi. Ar skatuvi mēģinājumiem festivāla laikā bija nodrošināti visi kolektīvi.¹⁴⁵

Šī gada „Liepājas dzintars” tiek raksturots kā prasīgums no skatītāju un kritiķu puses pret mūziķiem, tas pierāda augošās prasības, tātad kvalitātes apzīmējumu „Liepājas dzintaram”, tomēr pārmetot no kritiķu puses nedaudz lēno festivāla „iešūpošanos”.

Par kopējo festivāla gaisotni var noprast no laikraksta „Komunists” apraksta par visa festivāla dienām. Tiek pausta nožēla par kopumā vienmuļo pelēcību festivālā un daudzajām

¹⁴³ Remess A. *Festivāls „Liepājas Dzintars”*. Liepāja. 1988. 10. lpp.

¹⁴⁴ Ramess A.. *Prasīgums pret sevi un citiem*. Komunists. 1974. g. 21. aug. Nr. 162. 3. lpp.

¹⁴⁵ LZVA, 743. f., 1. apr., 63. l., 3. lp.

nepasniegtajām balvām. Pats Raimonds Pauls izteicās, ka festivāla līmenis ir krities, savukārt viņa žūrijas komisijas kolēģis no Lietuvas Mindaugs Tamošūns izteicās nedaudz saudzīgāk, proti, ka festivāla līmenis ir palicis uz vietas. Pirmo reizi „Liepājas dzintara” vēsturē nav piešķirta pirmā vieta estrādes orķestriem, pirmo reizi tik populārajā vokāli instrumentālo ansambļu grupā apbalvoti tikai divi kolektīvi, pirmo reizi nav pasniegta arī balva par pirmo vietu solistēm – vokālistēm, un, uzvarētāju sarakstā neredzot nevienu solistu – vokālistu, šādi rīkojusies žūrijas komisija, jo neesot bijis neviens piemērots pretendents šīm balvām.¹⁴⁶

Kultūras nodaļas vadītājas M.Mūrnieces ziņojumā Latvijas PSR Kultūras ministrijai lasāms, ka: „*Apmeklētāju kontingents sakarā ar daudzajiem iebraucējiem no citām republikām un citiem mūzu republikas pilsētām stipri atšķiras no parastā mūzu koncertu apmeklētāju sastāva. Ne vienmēr koncertos bija iespējams nodrošināt nepieciešamo kārtību. Kā jau no preses zināms, apmeklētāji – jaunieši savus pārdzīvojumus un emocijas dažbrīd izteica skaļi, vētraini. Sevišķi to var teikt par koncertu 24. augustā.*”¹⁴⁷

1976. gada „*Liepājas Dzintars*” norisinājās no 26. līdz 29. augustam. Tajā piedalījās 13 kolektīvi no 4 republikām: Latvijas – 7, KPFSR – 3, Lietuvas – 2, Igaunijas viens. Klausītāju skaits – 7800 ar žūrijas priekšsēdētāju I.Mazuru.¹⁴⁸ Par obligāto „Liepājas dzintara” latviešu tautas dziesmu šogad kļuva „Visas manas skaistas dziesmas.”¹⁴⁹

„Liepājas Dzintara” festivāli ar savu atraisītību, ar uzdrīkstēšanos jaunradi neiespīlēt formālajos rāmjos un neskatīšanos ar sarauktu pieri uz to, kam vēl ne visas instances uzspiedušas vajadzīgo zīmogu skaitu, vienam otram republikas kultūras dzīves vadītājam bija kā dadzis acī. Lai tomēr liepājniekiem neatņemtu šo tik populāro sarīkojumu, nācās iet kompromisa ceļu un tā atteikties no nosaukuma „Liepājas Dzintars”, bet festivālu nosaukt par draudzības koncertiem. Šādu pārmaiņu dēļ bija jūtams daudz mazāks dalībnieku skaits, pietrūka „Liepājas Dzintaram” tik raksturīgās pacilātības un īpašās atmosfēras. Festivāls izcēlās ar kolektīvu individuālo muzicēšanas stilu, tajā bija interesanti atradumi. „Savjori” ar lielu emocionālu atdevi, ar meklējumiem gan ritmiskā, gan tembrālā izteiksmē, ar augošo muzicēšanas kultūru, tautisko un vienlaicīgi mūsdienīgu stilu. Grupa „Menuets” ar interesanto priekšnesumu, ar pārliecinošu iespaidu instrumentālajā izpildījumā. Šo kvalitāti uzturēja arī liepājnieki, precīzāk Jēkaba Ozoliņa vadītais „Neptūns”, jo

¹⁴⁶ Ramess A. *Lai kāpnes nestu augšup*. Komunists. 1974. 27. aug. Nr. 166. 3. lpp.

¹⁴⁷ LZVA, 743. f., 1. apr., 63. l., 4. lp.

¹⁴⁸ Remess A. *Festivāls „Liepājas Dzintars”*. Liepāja. 1988. 11. lpp.

¹⁴⁹ LZVA, 743. f., 1. apr., 63. l., 37. lp.

„Credo” debija nebija īpaši veiksmīga. Bet „Neptūns” spēja iepriecināt ar daudzveidīgo programmu, atbilstošu mūziķu iespējām.¹⁵⁰

Par stingru maiņu kursā attiecībā uz „Liepājas dzintaru” liecina laikraksta „Komunists” apraksts par izskanējušo festivālu. Tā apraksts ir vienkārši konkursa uzvarētāju saraksts, bez kādiem komentāriem un dažām bildēm rakstā. Nav norādīts arī šī raksta autors.¹⁵¹ No tā var izsecināt, ka „vadībai” šī festivāla brīvā forma, atraisītība noveda pie strauja līkuma.

Pārtraukums „Liepājas Dzintars” plānotajā programmā notika 1977. gadā. Jau viss bija sagatavots lai 17. augustā startētu kārtējais festivāls. Festivāls jau bija iekustināts, kad pēkšņi tika pieņemts lēmums – „Liepājas Dzintars” nenotiks. Par iemeslu kalpoja nedēļu pirms festivāla paredzētā sākuma koncertestrādē notikušais Igaunijas ansambļa „Polifons” koncerts, daļai publikas emocijas sāka kāpt pāri padomju pieļautajai izpratnei par mūzikas klausīšanos, kā arī pēc koncerta notikušās nekārtības nenāca par labu partijas pacietībai.

1979. gada „Liepājas Dzintars” norisinājās no 15. līdz 19. augustam. Tajā piedalījās 17 kolektīvi no 5 republikām: Latvijas – 9. KPFSR – 3. Lietuvas, Moldāvijas un Armēnijas - pa vienam. Klausītāju skaits – 8100 ar žūrijas priekšsēdētāju Raimonu Paulu. Pēc trīs gadu pārtraukuma festivāls bija veltīts Latvijas komjaunatnes 60. gadadienai bija pilns ar jaunām vēsmām – eksperimentiem, izteiksmes līdzekļu meklējumiem, ar atgriešanos pie grūtākiem žanriem, piemēram, džeza. Žanru dažādība bijusi tik liela, ka pirmo reizi kolektīvus nācies dalīt četrās grupās un vērtēt arī instrumentālos ansambļus. Nacionālo melodisko pamatu centās saglabāt „Talvorik”, dzezu meistarīgi izpildīja „Inversija” un „Salve”, tālaika festivālam visatbilstošāko sniegumu parādīja „Kadran Solar”, roka un klasiskās mūzikas savienojums izskanēja Jura Kulakova vadītās „Arkas” kompozīcijās. Šajā festivāla gadā bijis vārgs vokālistu līmenis, kur labāko vokālistu atzinību saņēma Olga Pīrāga. Festivālā mūziķi ir sekojuši līdzī laimam un festivāls apliecināja savas tiesības pastāvēt.¹⁵²

Par vienu no galvenajiem notikumiem kļuva grupas „Credo” ekspansīvā, jauneklīgi atraisītā, dzīvespriecīgā uzstāšanās, kas Valda Skujiņa vadītajam kolektīvam (Aldis Langbaums, Verners Bokums, Valdis Liprats, Viktors Dreimanis, Guntis Veits, Guntis Tigalis, Gina un Irēna Burkēvicas) deva uzvaru savā grupā. Tas deva iesākumu panākumu ceļam, kas vēlāk sagaidīja „Credo” –

¹⁵⁰ Remess A. *Festivāls „Liepājas Dzintars”*. Liepāja. 1988. 12. lpp.

¹⁵¹ *Draudzības koncerti izskanējuši*. Komunists. 1976. 31. aug. Nr. 171. 3. lpp.

¹⁵² Remess A. *Festivāls „Liepājas Dzintars”*. Liepāja. 1988. 13. lpp.

Maskavas olimpiskajām spēlēm, Raimonda Paula jubileju koncertiem, Latvijas gada populārāko dziesmu parādēm, līdz VDR, Polijas, Kongo, Vjetnamas koncertskatuvēm.¹⁵³

Labu raksturojumu šā gada festivālam, kas veltīts ĻKJS 60. gadadienai sniedz Raimonds Pauls: „*Vispirms labi, ka festivāls notika. Šādu radošu sacensību labums ir ļoti liels – Var noskaidrot estrādes mūzikas stāvokli mūsu republikā, salīdzināt to ar viesu sasniegumiem. Visumā festivāla radošais līmenis neizraisa satraukumu, mūziķi iet kopsolī ar laiku. Ja runājam par mūsu republikas kolektīvu priekšnesumiem, neesmu sevišķi apmierināts ar visiem – domāju, ka dažam nebija visai nepieciešama dalība.*”¹⁵⁴

1980. gada „Liepājas Dzintars” norisinājās no 20. līdz 24. augustam. Tajā piedalījās 12 kolektīvi no 3 republikām: Latvijas – 9, Lietuvas – 2, Igaunijas – 1. Klausītāju skaits bijis 7400 ar žūrijas priekšsēdētāju Raimonu Paulu. Divpadsmitais padomju estrādes mūzikas festivāls bija veltīts 40. gadadienai kopš padomju varas atjaunošanas Latvijā, un tās galvenās iezīmes bija divas – instrumentālās mūzikas dominēšana un lietuviešu atgriešanās vadošajās pozīcijās. Pēc sešu gadu pārtraukuma tika pasniegta Lielā balva, un to saņēma trīs skanīgais Klaipēdas džeza orķestris. Ar īpašu aizrautību tika atzīmēta „Zvaigznīte”. Kā raksta „Liepājas Dzintara” koncertu norišu aprakstos, tad prāvs bijis liepājnieku īpatsvars kā kvantitātes, tā kvalitātes ziņā. Negaidīts bijis ansambļa „Credo”, kas jau atradās uz popularitātes viļņa, uz festivāla augstākā pakāpiena līdzās nostājušies „Līvi” ar Juri Pavītoli vadītāja postenī, ar populāro melodiju autoru Ēriku Ķīgeli, ar uzlecošo zvaigzni Rodrigo Fominu. Šajā laikā sākās veselīgā sāncensība starp abām grupām, kas abas grupas izvirzīja Latvijas mūzikas avangardā.¹⁵⁵

Šī gada festivāla dalībnieki „Līvi” un „Credo” tiek salīdzināti kā vērtīgu konkurenci nesoša satikšanās ar nelielu „Credo” handikapu. Festivāls arī pierādījis labu instrumentālistu skaits. Ja runā par vokālistu sniegumu festivālā, tad tas sagādājis vislielāko vilšanos festivālā. Lai gan uzsverot jau nojausmu par to, jo vokālistu trūkums ir visas latviešu estrādes klupšanas akmens.¹⁵⁶

Kā rakstīja tā laika kritiķi par festivālu, tam bijuši arī savi mīnusi. Trūcis izteiksmīgu vokālistu, stingrāku mērauklu varējis pieprasīt kolektīvu izvēlē. Festivālam šis bija pārtraukuma laika sākums līdz pat 1987. gadam.

¹⁵³ Remess A. *Festivāls „Liepājas Dzintars”*. Liepāja. 1988. 13. lpp.

¹⁵⁴ Vogmans L. *Atvadu prieki un cerības*. Komunists. 1979. g. 21. aug. Nr. 158. 3. lpp.

¹⁵⁵ Remess A. *Festivāls „Liepājas Dzintars”*. Liepāja. 1988. 13. lpp.

¹⁵⁶ Baumanis A. *Prieks. Vilšanās. Cerības*. Komunists. 1980. g. 26. aug. Nr. 163. 3. lpp.

Par „Liepājas dzintara” rašanās brīdi jāuzskata 1964. gada 21. jūnija pievakare, kad tika atvērta atjaunotā Liepājas „Pūt, vējiņi!” koncertestrāde. Šajā vietā dzima festivāls, kas kļuva par iecienītāko notikumu Liepājā, tradīcijām bagātāko estrādes festivālu republikā, formā brīvāko starp PSRS festivāliem, kur atraisījās jauno mūziķu daiļrade. „Liepājas dzintars” ir cieši saistīts ar rokmūzikas žanra attīstību, iekļaujoties padomju ideoloģijā, radot rietumnieciska festivāla sajūtu Padomju Latvijā.

Pirmais „Liepājas dzintara” festivāls notika 1966. gadā ar zīmīgo nosaukumu „Kad tiekas draugi”. Jau pirmajā festivālā piedalās kolektīvi no trīs republikām – Lietuvas, Baltkrievijas un Latvijas. Festivālā dominēja ārzemju mūzika. Pirmā balva par pirmo vietu šajā gadā tika piešķirta trio „Zvaigznīte”.

1967. gadā Latvijas PSR Liepājas pilsētas Darbaļaužu deputātu padomes izpildu komitejas Kultūras nodaļa un Liepājas pilsētas Kultūras nams nolēmj turpmāk katru gadu vasarā rīkot Latvijas PSR Liepājas pilsētas un atpūtas nama koncertestrādes „Pūt vējiņi!” pašdarbības estrādes orķestru, ansambļu un individuālo izpildītāju konkursu „Liepājas dzintars”¹⁵⁷.

Festivāla konkurss paredz, ka katrs kolektīvs demonstrē 45 – 50 minūšu uzstāšanos. Veidojot programmu, kolektīvs vadās pēc devīzes „Skaista un melodiska estrādes mūzika”. Katrs kolektīvs gatavo vismaz astoņus padomju, tai skaitā, četrus savas republikas komponistu darbus¹⁵⁸.

1967. gada „Liepājas dzintarā” klausītāju skaits sasniedza 2300. Šī gada festivāla organizēšanā liela loma tika atvēlēta reklāmai, lai festivāla skatītāji piepildītu vismaz pusi zāles.

1968. gada „Liepājas dzintars” paplašinājās skatītāju apjoma ziņā līdz 3400. Šis gads festivālam bija pārdomu laiks. Vai festivāla kopējā forma būs bez spožām zvaigznēm, bet viengabalaināks un ar augstu kopējo līmeni, akcentējot dzezu vai lipīgas dziesmiņas, vai pārbaudītas vērtības. Uz šiem kopīgās koncepcijas jautājumiem festivāls deva atbildes nākamajos gados. 1986. gads bija īpašs liepājniekiem, jo pirmo reizi festivālā piedalījās Liepājas Kultūras nama orķestris „Neptūns”, iegūstot pirmo vietu ar 10 gadus jauno pieaicināto vokālistu.

Ar 1969. gadu „Liepājas dzintars” pieauga gan klausītāju interese (4500), gan republiku pārstāvju skaits (Latvija, Lietuva, Baltkrievija, Gruzija, Armēnija). Pirmo reizi festivāla nolikumā bija ierakstīta obligāti izpildāmā programma – latviešu tautas dziesmas „Pūt vējiņi” apdare. Šajā

¹⁵⁷ Stankevičs, R. „Kad tiekas draugi”. Komunisti 1966. g. 27. aug. Nr. 168. 1.lpp

¹⁵⁸ LZVA, 743. f., 1. apr., 26. l., 1. lp.

gadā arī pirmo reizi tika pasniegta lielā balva. Paši liepājnieki ieguva savu estrādes kolektīvu konkursā un to paveica A. Dreikša vadītā „Nona”.

1970. gada „Liepājas dzintara” klausītāju skaits 7100. Par obligāti izpildāmo latviešu tautas dziesmu noteica „Aiz kalniņa dūmi kūp” Liepājnieki tajā gadā „rādīja klasi”. Liepāju pārstāvēja veseli trīs kolektīvi, iegūstot vairākas pirmās vietas. Īpatnējais tā gada „Liepājas dzintarā” bija tas, ka festivāls kopumā norisinājās 20 stundas, un daļai klausītāju koncerts bija jāklusās parkā uz soliņiem, biļešu trūkuma dēļ. Festivāla viesi jokoja, ja „Liepājas dzintars” attīstīsies tādā tempā, tad nāksies paplašināt skatītāju zāli.

1971. gada „Liepājas dzintarā” piedalījās 19 kolektīvi no 7 republikām (Latvijas, Baltkrievijas, Lietuvas, Moldāvijas, Gruzijas, Ukrainas un Armēnijas). Klausītāju skaits ar katru gadu pieauga neticamā progresijā – 22000 apmeklētāju. Par obligāto dziesmu katra ansambļa īpatnējā aranžējumā izvēlējās latviešu tautas dziesmu „Tumša nakts, zaļa zāle”.

Festivāla atklāšanas dienā Liepājas laikraksts „Komunists” ievietoja fotoattēlu ar garu rindu pie „Pūt, vējiņi” biļešu kasēm un mierināja mūzikas klausītājus, ka laureātu koncertu pirmo reizi atkārtos¹⁵⁹. Šeit arī klausītājiem bija iespēja satikt galvaspilsētas mūziķus, kurus Rīgā neizdevās satikt pat mēnešiem ilgi. Festivālā virmoja brīva atmosfēra, dažādo stilu un mūzikas virzienu saskarsme, salīdzināšana un rezultātā arī izaugsme. Notika pēc koncerta improvizācija līdz pat rītausmai.

1972. gads festivālam „Liepājas dzintars” bija kulminācijas gads. Koncertu apmeklēja rekordliels klausītāju skaits – 30000. Žūrijas priekšsēdētāja vietu ieņēma Raimonds Pauls. Festivālā piedalījās 24 kolektīvi no 8 republikām (Latvijas, Lietuvas, KPFSR, Igaunijas, Gruzijas, Armēnijas, Moldāvijas un Baltkrievijas). Lielo balvu koncertā izcīna Kauņas „Oktāva”.

Festivāla laikā pa Liepāju klīduši „puķu bērni” ar krāsainiem baloniem rokās un bērnu taurītēm stabulēdami, un, kas „briesmīgākais” – koncerta laikā aplaudēja ar gaisā paceltām rokām.

1973. gadā „Liepājas dzintars” tika atcelts dažas nedēļas pirms festivāla sākuma. Par iemeslu varēja kalpot iepriekšējā gada Padomju alternatīvās jaunatnes pārmērīgā sajūsmas un uzskatu izrādīšana.

1974. gada „Liepājas dzintars” bija diskusiju ietverts. Virmoja domas par kopējā līmeņa kultūru, vai tikai pietrūka ierasto spožo zvaigžņu, vai vienkārši publika iepriekšējā festivāla ietekmē bija kļuvusi izvēlīgāka. Pirmo reizi festivāla vēsturē nepiešķīra orķestrim un vokālistam.

¹⁵⁹ Ramess A. *Piedalies „Liepājas dzintara” meklēšanā*. Komunists. 1971. g. 18. aug. 3. lpp.

Latvijas rokmūzikas attīstībai šis festivāls bija nozīmīgs ar vairākām debijām. Pirmo reizi pasākumā piedalījās grupa „Līvi”. Par festivāla „Liepājas dzintars” augsto kvalitāti liecināja vairāku republiku žurnālisti, tā, piemēram, no Maskavas žurnāla „Junostj”, no „Cīņas”, no Baltkrievijas televīzijas un Igaunijas radio.

Kad 1976. gada „Liepājas dzintars” bija izskanējis, festivāla brīvais gars bija iekritis ne tikai skatītāju acīs, bet arī kultūras dzīves vadības acīs festivālu neaizliegtu pavisam, nācās iet kompromisa ceļu un atteikties no nosaukuma „Liepājas dzintars”, bet festivālu nosaukt par draudzības koncertiem. Koncertā kā debitanti piedalījās ansamblis „Credo”, tomēr debija neizdevās īpaši spoži.

1979. gadā festivāls notiek par godu Latvijas komjaunatnes 60. gadadienai. Festivāls ir pilns ar jaunām vēsmām un ķeršanās pie grūtāku žanru izpildīšanas, piemēram, džeza. Roka un klasiskās mūzikas savienojums izskanēja Jura Kulakova vadītā ansambļa „Arka” izpildījumā. Par festivāla laureātiem kļuva ansamblis „Credo” ar jauneklīgu un dzīvespriecīgu uzstāšanos.

1980. gadā „Liepājas dzintars” galvenās iezīmes bija divas – instrumentālās mūzikas dominēšana un lietuviešu atgriešanās vadošajās pozīcijās. Pēc sešu gadu pārtraukuma atkal tika pasniegta Lielā balva un to saņēma Klaipēdas džeza orķestris. Festivālā notika sacensība starp jau augstu popularitāti iemantojušajiem „Credo” un „Līvi” ar uzlecošo zvaigzni Rodrigo Fominu (Igo). No šī gada „Liepājas dzintars” piedzīvo ilgu klusuma brīdi – līdz pat 1987. gadam.

SECINĀJUMI

Rokmūzikas ienākšana PSRS un Latvijas PSR nebija nejaušība. Tās muzikāli pilnīgais skanējums un lielās iespējas uz dažādību uzrunāja kā 50. gadu beigās rietumniekus, tā 60. gados Padomju zemju cilvēkus. Rokmūzika kā žanrs spēja cilvēkos atraisīt dažādas sociāli sāpīgas tēmas – pēckara situāciju, politisko ideoloģiju, jauniešu problēmas, protesta garu u.c. Rokmūzikai piemītošā džeza, blūza, kantri, u.c. stilu sajaukums spēja radīt dažādus stilus ar dziesmu tekstiem, kuri klausītāju piesaistīja pilnībā.

Rokmūzikas ienākšana un nostiprināšanās Latvijas PSR līdz ar 50. gadu beigām skaidrojama ar Staļina nāvi un kultūrpolitikas maiņu. Kultūrpolitikas un ideoloģijas pārmaiņas, protams, nenotika tik lielos apmēros, lai rokmužika varētu attīstīties tikpat brīvi kā rietumos, tomēr rokmužikas loma Latvijas PSR kultūrā pieauga ar katru desmitgadi.

Rokmūzikas ienākšana PSRS saistāma ar Vispasaules jauniešu dienām Maskavā 1956. gadā, kur padomju jaunatne „oficiāli” sastapās ar saviem vienaudžiem no rietumu pasaules. Tieši šeit arī tie iepazīna līdz tam nedzirdēto, reibinošo rokenrolu un tā brīvības elpu. PSRS valdība saprata, ka jaunieši ir visaktīvākā sabiedrības daļa, tādēļ drošības iestādes, apkopojot disidentus, rietumu kultūras ievazātājus Padomju zemē, cīnījās ar tiem ātri un efektīvi.

PSRS piekoptā politika tika vērsta pret jebkādu rietumniecisku ideju vai virzienu izplatīšanos Padomju zemēs. Šādu ideoloģisku principu ievērošana jo īpaši attiecās uz rokmužiku angļu valodā. PSRS Kultūras Ministrija līdz ar 1960. gadu izveidoja Estrādes Orķestru Biroju ar tarifkācijas skatēm, kuru uzdevums bija cenzēt ansambļu darbību. Cenzūra bija tendēta uz ārzemju repertuāru, īpaši rietumu komponistu repertuāra izskaušanu no mūzikas aprites. Tika noteikts, ka 90% no koncertprogrammas bija jābūt Padomju komponistu darbiem un tikai atlikušie 10% varēja būt ārzemju izpildītāju komponēti. Liela nozīme tika pievērsta uzstāšanās stilam, kvalitātei un „paklausībai” koncertos.

Latvijas PSR laika spilgtākie mūziķi ir spilgti piemēri cenzūras žņaugam, ko piedzīvoja Padomju alternatīvās kultūras piekritēji. Risku, draudus, diskrimināciju pārdzīvoja vai ikviens nepakļāvīgais, bet spēka turpināt, meklējot iespējas spēlēt rokmužiku Latvijas PSR 50. – 80. gados, nebija daudziem.

Par pašiem pirmajiem Latvijas PSR rokmužikas izpildītājiem jāuzskata Pitu Andersonu un Valēriju Seifudinovu no apvienības „Revengers” (1962. gadā dibināta). Paši mūziķi nebija tieši Padomju komunistisko ideju pretinieki, bet ar savu rietumnieciskās mūzikas spēlēšanu pievērsa lielu

drošības iestāžu uzmanību. Mūzika, ko izpildīja apvienība „Revengers”, bija tīrs amerikāņu rokenrols.

PSRS piekoptā politika tika vērsta pret jebkādu rietumniecisku ideju vai virzienu izplatīšanos Padomju zemēs. Šādu ideoloģisku principu ievērošana jo īpaši attiecās uz rokmūziku angļu valodā.

PSRS Kultūras Ministrija līdz ar 1960. gadu izveidoja Estrādes Orķestru Biroju ar tarifkācijas skatēm, kuru uzdevums bija cenzēt ansambļu darbību. Cenzūra bija tendēta uz ārzemju repertuāra, īpaši rietumu komponistu, izskaušanu no mūzikas aprites. Tika noteikts, ka 90% no koncertprogrammas jābūt Padomju komponistu darbiem un tikai atlikušie 10% varēja būt ārzemju izpildītāju komponēti. Liela nozīme tika pievērsta uzstāšanās stilam, kvalitātei un „paklausībai” koncertos.

Ansambļa „Līvi” darbība sākas ar 70. gadu pirmo pusi. Tomēr, īstens ansambļa „Līvi” sākums atzīmējams ar Jura Pavītola uzsākto kopdarbību ar Ēriku Ķīģeli 1976. gadā. „Līvu” muzikālā darbība un koncertprogrammas izskanējušas un atzinību ieguvušas ne tikai Latvijas PSR, bet arī VDR, Polijā un citviet. Paši „Līvi” līdz pat 80. gadu sākumam sniedza daudz koncertus dažādos sastāvos. Piedaloties festivālā „Liepājas dzintars”, grupa ieguva atpazīstamību Padomju Latvijā. „Līvi” kļuva par rokmūzikas ansambli ar padomju ideoloģijas izpratni Nr. 1. Padomju Latvijā.

Ansambļa „Credo” dibināšanai bija ciešas saites ar ansambli „Līvi”. Proti, 1974. gadā no „Līviem” aizgājušais Valdis Skujiņš nodibināja savu ansambli „Credo”. Ansambļa dalība Estrādes Orķestru Biroja skatēs ir ļoti veiksmīga, veiksmīga ir arī ansambļa spēja pielāgoties noteiktajai ideoloģijai, kādam būtu jābūt Padomju Latvijas estrādes ansamblim. „Credo” muzikālā darbība rokmūzikas žanrā ir nesalīdzināma ar Pita Andersona atdevi rokmūzikai, tomēr „Credo” daiļradē ir atrodami tieši Padomju rokmūzikas aizmetņi. „Credo” neatkārtotās uzvaras festivālā „Liepājas dzintars” divus gadus pēc kārtas liecina par augstu līmeni muzikālajā darbībā.

Ansamblis „Credo” sasniedza augstu popularitātes līmeni, piedaloties Olimpiādes Kultūras programmā, sniedzot koncertus VDR, Polijā un Lietuvā. Īpašu popularitāti ansamblis ieguva pēc sadarbības ar Raimonu Paulu. „Credo” koncertbiļetes tika zibenīgi izpārdotas, padarot „Credo” par populārāko *pop – roka* ansambli.

Šie trīs ansambļi – mākslinieki ļoti labi atspoguļo rokmūzikas problemātiku Latvijas PSR. P.Andersons ar savu ansambli „Melody Markes” iekļāvās laikā, kurā rietumu mūzika bija aizliegta ideoloģisko ideju dēļ, notika drošības iestāžu izrēķināšanās ar šādiem „nepaklausīgajiem”

mūziķiem. Izteikti drošības dienestu, cenzūras spiediens parādījās 60. gados PSRS. P.Andersons šajā cīņā zaudēja kvēlāko dzīves vēlmi spēlēt rokmūziku.

„Līvu” uzstāšanos un muzikālās daiļrades laiks sakrita ar cenzūras stingrības mazināšanos. „Līvi” nebūtu uzskatāmi par ideoloģiski „tīru” ansambli. Viņi spēja iekļauties noteiktajā tarifikācijas skašu formātā un saņemt atļauju uzstāties. Jāatzīmē, ka „Līvu” rokmūzikas potenciāls vairāk sāka izvirzīties līdz ar 80. gadu *atkušņa* periodu kultūrā.

Ansambļa „Credo” muzikālā kvalitāte un izpildījums jau no ansambļa dibināšanas laika labi sadzīvoja ar partijas ideoloģiju, tādējādi tam nebija problēmu ar tarifikācijas skatēm no ideoloģiskā viedokļa. Sadarbība ar R.Paulu ansamblim „Credo” deva pašas iespējas konkurēt ar citiem ansambļiem, tādējādi izpelnoties milzīgu skatītāju atbalstu. „Credo” kā rokmūzikas izpildītāji no žanriskā viedokļa ir vispretrunīgākie, ko var skaidrot ar mūziķu vēlmi izpatikt pēc iespējas lielākai sabiedrības daļai.

Ansambļu „Līvi” un „Credo” izpildītie skaņdarbi, atļautās koncertprogrammas, kvalitāte un formāts ir spogulis tā laika „oficiālajai” rokmūzikai „Padomju gaumē”.

Festivāls „Liepājas dzintars” ataino Latvijas PSR rokmūzikas attīstību no pirmā festivāla 1967. gadā līdz 1980. gadam. Liepājas festivāls, kas norisinājās vasaras koncertestrādē „Pūt, vējiņi!”, radīja īpaši brīvu atmosfēru gan mūziķiem, gan klausītājiem. Nereti šis brīvības gars festivālā „neapmierināja” Padomju Savienības ideoloģijas kanonus. Pārtraukums festivāla plānotajā programmā notiek 1977. un 1978. gados. Par iemeslu tam kalpoja koncertestrādē noturētais Igaunijas ansambļa „Polifons” koncerts iepriekšējā dienā, jo daļai publikas emocijas sāka kāpt pāri padomju pieļautajai izpratnei par mūzikas klausīšanos. Mūziķi, kas uzstājās festivālā, pārstāvēja plašu Padomju republiku klāstu, arī mūzikas žanri bija dažādi, to skaitā arī rokmūzika.

Rokmūzika Padomju Savienībā ienāca un attīstījās „īpatnējā” veidā, ko ietekmēja cenzūras aparāts. Cenzūra pret Rietumniecisku mūziku izpaudās atklāti (tikai 10% no mūziķu repertuāra drīkstēja būt ārzemju komponistu komponēta).

Rokmūzika Latvijas PSR nebija saistīta tikai ar rokmūziku, to varētu nosaukt par Padomju alternatīvās kultūras vidi, kurā lielu lomu spēlēja mūzika. Mūzika, un jo īpaši rokmūzika, bija spogulis cilvēku sociālās dzīves sfērai. Rokmūzikas izpildītāji kļuva par sava laika autoritātēm.

Par nopelniem rokenrola mūzikas žanra attīstībā un Latvijas vārda popularizēšanu ārvalstīs ar ordeņa kapitula lēmumu Pītam Andersonam 2011. gada 4. maijā tika piešķirts IV šķiras Triju Zvaigžņu ordenis.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

1. Avoti

1.1. Nepublicētie avoti

1. Latvijas Vēstures arhīvs (turpmāk LVA), 678. fonds, (Latvijas PSR Kultūras ministrija), 1. apraksts, 253. lieta.
2. LVA, 413. f., 1. apr., 17. l.
3. LVA, 678. f. (LPSR Kultūras ministrija. Tarifkācijas skates 1962. gadā), 13. apr., 6. l
4. LVA, 678. f. (LPRSR Kultūras ministrija. Tarifkācijas skates 1962. gadā), 13. apr., 6. l.
5. LVA, 678. f. (Vissavienības pirmā Padomju Latvijas jaunatnes 1957. g. festivāla nolikumi, konkursa programma, u.c.), 3. apr., 274. l.
6. Liepājas Zonālais Valsts arhīvs (turpmāk LZVA), 743. f. (Koncertestrāde „Pūt, vējiņi!”, „Liepājas dzintars 72”), 1. apr., 54. l.
7. LZVA, 703. f. (1980. gada Tarifkācijas skates), 1. apr., 293. l.
8. LZVA, 743. f. (Koncertestrāde „Pūt, vējiņi!”, „Kad tiek draugi”), 1. apr., 26. l.
9. LZVA, 743. f. (Koncertestrāde „Pūt, vējiņi!”, „Liepājas dzintars 67”), 1. apr., 31. l.
10. LZVA, 293. f. (Kultūras un atpūtas parka dara atskaites par 1967. gadu.), 1. apr., 170. l.
11. LZVA, 743. f. (Koncertestrāde „Pūt, vējiņi!”, „Liepājas dzintars 68”), 1. apr., 35. l.
12. LZVA, 293. f. (Liepājas pilsētas mākslnieciskās. pašdarbības vokālo ansambļu un vokālistu skate 1968. gadā.), 1. apr., 186. l.
13. LZVA, 743. f. (Koncertestrāde „Pūt, vējiņi!”, „Liepājas dzintars 69”), 1. apr., 38. l.
14. LZVA, 743. f. (Koncertestrāde „Pūt, vējiņi!”, „Liepājas dzintars 70”), 1. apr., 42. l.
15. LZVA, 743. f. (Koncertestrāde „Pūt, vējiņi!”, „Liepājas dzintars 71”), 1. apr., 43. l.

16. LZVA, 743. f. (Koncertestrāde „Pūt, vējiņi!”, „Liepājas dzintars 74”), 1. apr., 54. l.
17. LZVA, 743. f. (Koncertestrāde „Pūt, vējiņi!”, „Liepājas dzintars 76”), 1. apr., 63. l.
18. *Intervija ar Pitu Andersonu*. Intervētājs: Pauls Puzaks. Rīga. 2011.

1.2. Publicētie avoti

19. Baumanis A. *Prieks. Vilšanās. Cerības*. Komunists. 1980. g. 26. aug. Nr. 163.
20. Baumanis A. *Otrajā desmitā ieejot*. Padomju Jaunatne. 1979. g. 28. aug
21. *Draudzības koncerti izskanējuši*. Komunists. 1976. 31. aug. Nr. 171.
22. Bērziņš J. *Mūzikas skaņu varā*. Padomju Jaunatne. 1976. g. 8. sept.
23. Frickauss T. *Aplausi labākajiem*. Komunists. 1964. g. 30. jūn. Nr. 128.
24. Jēkabsons U. *Līvu raduraksti*. Liesma. 1082. Nr. 10
25. Krampis A. *Dziesma sasaucas ar jūru*. Komunists. 1964. g. Nr. 123.
26. Muciņš L. „*Baltijas*” mūziķi Ogrē. Komunists. 1978. g. 12. aug
27. Pauls R. *Par ģitāru*. Cīņa. 1975. g. 23. marts
28. Rītiņš A. *Viesi brauc un brauc*. Komunists. 1972. g. 15. aug. Nr. 159
29. Ramess A. *Prasīgums pret sevi un citiem*. Komunists. 1974. g. 21. aug. Nr. 162.
30. Ramess A. *Zibens no skaidrām debesīm*. Komunists. 1972. g. 18. aug. Nr. 162
31. Ramess A. *Piedalies „Liepājas dzintara” meklēšanā*. Komunists. 1971. g. 18. aug.
32. Ramess A. „*Liepājas dzintars – 50*” palika Latvijā. Komunists. 1967. g. 29. aug. Nr. 168.
33. Ramess A. *Trīs gari mūzikas vakari*. Komunists. 1969. g. 26. aug. Nr. 166.
34. Ramess A. *Liepājas dzintars bez spilgtiem varoņiem*. Komunists. 1968. g. 17. sept. Nr. 181.
35. Ramess A. *Piedalies „Liepājas dzintara” meklēšanā*. Komunists. 1971. g. 18. aug.
36. Ramess A. „*Credo*” no Zāļu, Pļavu, Zirņu ielām. Dzimtenes Balss 1981. nr. 12.
37. Ramess A. *Prasīgums pret sevi un citiem*. Komunists. 1974. g. 21. aug. Nr. 162

38. Ramess A. *Lai kāpnes nestu augšup*. Komunists. 1974. 27. aug. Nr. 166.
39. Stankevičs R. "Kad satiekas draugi". Komunists. 1966. g. 27. aug. Nr. 168
40. Svečturis J. *Rokmūzika LV*. Latvija Šodien. 1985. g. Nr. 13.
41. Švarcs E. *Sarun par vieglo mūziku*. Literatūra un Māksla. 1961. g. Nr. 2.
42. Treigūts R. „Liepājas dzintars” *klaipēdniekiem*” 1968. g. 17. sept.
43. *Rokmūzikas vēsture*. Pieejams: <http://www.rockabilly.net/main.shtml> (Skatīts 22.04.11.)
44. *Rockmusic history*. Pieejams: <http://www.rockabillyhall.com/> (Skatīts 08.05.11)
45. *Biogrāfija*. Pieejams: www.pitsandersons.lv (Skatīts 05.03.11)
46. *Hronika*. Pieejams: www.livi.lv (Skatīts 15.12.2010.)
47. Pika M. LU Sociālo Zinātņu fakultāte. *Rokmūziķu identitāte Latvijā: ērtības un ikdiena*. Bakalaura darbs. Rīga. 2009.

3. Literatūra

1. **Alksne A.** *Credo*. Rīga. Poligrāfijas centrs. 2008.
2. **D.Bleiere, I.Butulis, I.Feldmanis, A.Stranga, A. Zunda.** *Latvijas vēsture 20. gs.*, Rīga, Jumava, 2005.
3. **Кирович А.** *Back in the USSR :the true story of rock in Russia*. Boston ; London : Faber a. Faber, 1988.
4. **Kruks S.** *Par mūziku skaistu un melodisku*. Rīga. Neputns. 2008.
5. **Remess A.** *Festivāls „Liepājas Dzintars”*. Liepāja. 1988.
6. **Vāvere K.** *Līvi*. Rīga, Tandems-A, 1997.

PIELIKUMI

Pielikums Nr. 1

Fragments no intervijas ar Pitu Andersonu

1. **Kas bija pirmie klausītāji, kāda bija publika?**

Tie bija mūsu vienaudži, pārsvarā klaji pretpadomiski noskaņoti jauni cilvēki, brīvdomātāji, Rietumu kultūru un it sevišķi jauno amerikāņu jauniešu subkultūru - *Rock'n'roll* dievinoši tīņi.

2. **Kad komjaunatne u.c. tamlīdzīgas organizācijas mēģināja (sāka mēģināt) izmantot rokmūziku ietekmes noturēšanai uz jaunatni? Nevis vienkārši apstādinot, bet mēģinot kontrolēt?**

Tādas komjauniešu līderu izstrādātas taktikas sākumi varētu būt meklējami, manuprāt kaut kad ap 1967. gadu un noteikti pēc 1966. gadā notikušās “Brīvību ģitārai!” protesta demonstrācijas pie toreizējā planetārija (tagad lielā pareizticīgo katedrāle Brīvības ielā). Sākās tā saucāmo oficiāli atzīto VIA (vokāli instrumentālo ansambļu) ēra, kas gāja cauri visādām tarifkācijas skatēm un kuru repertuārs ar ārkārtīgi reti izņēmumiem tika apstiprināts tikai tad, ja tas par 90% sastāvēja no padomju komponistu skaņdarbiem.

3. **Kā izturējās, (vai kritizēja) un ko teica profesionālie mūziķi?**

Kā jau pie mums Padomju Latvijā tas bija pieņemts, profesionālie mūziķi un komponisti (un ne tikai) publiski nosodīja Rietumu kultūras pagrimumu, degradāciju, Elviss tika nosaukts par “ākstu, kuram nav balss” utt. PSKP rīkoja ārkārtas plēnumus un LPSR Kultūras ministrija ar veselu “kultūras darbinieku” armiju padevīgi balsoja te “pret”, te “par” - tieši tā, kā to lika darīt no Maskavas. Tika pieņemtas neskaitāmas “rezolūcijas” rokmūzikas apkarošanai. Jāteic, ka pilnīgi pretēja situācija un milzīgs nepakļaušanās un pretestības gars bija mazajā kaimiņū Igaunijā (uz kuru es jau 1966. gadā biju spiests uz laiku pārceļot, lai varētu turpināt brīvi muzicēt manis izvēlētajā mūzikas žanrā jau ar pirmajiem igauņu roka pionieriem).

4. **Kādi bija galvenie pārmēģinājumi no varas iestāžu instancēm rokmūzikas izpildītājiem?**

Nepiedienīgs izskats, kustības, apģērbs, pārmērīga aizraušanās ar Rietumu pseidokultūru, tās propaganda, padomju jauniešu apkaunojošs skatuviskais tēls utt.

5. **Vai oficiālās kontroles iestādes draudēja ar sankcijām (un kādas tās bija)?**

Skolniekiem un studentiem drauds bija būt izslēgtam no mācību iestādes, strādājošiem – atļaišana no darba un citas represīvas darbības, tostarp pastāvīga uzraudzība no VDK puses plus represijas un draudi nepakļāvīgo jauniešu vecākiem. Pašiem nepakļāvīgākajiem (man tajā skaitā)

draudēja safabricēt politisko lietu, vai ievietot piespiedu kārtā stingrā režīma psihiatriskajā slimnīcā, vai fiziski izrēķināties ar ģimeni (ar bijušo ieslodzīto palīdzību).

6. Vai bija kaut kādi kompromisu piedāvājumi no kontrolējošo iestāžu puses?

Kompromiss varēja būt – kļūt par ziņotāju, “stukaču”, vai kompromiss bija legalizēties kā VIA (vokāli instrumentālais ansamblis), pakļaujoties visu veidu cenzūrai, dziedot tikai latviski vai krieviski padomju komponistu dziesmas, vai nedabiskā veidā iekļaujot folkloras un etnogrāfijas elementus, vai kļūstot par komjauniešu un LPSR kultūras ministrijas kontrolētu muzikālu ruporu.

7. Vai kritizēja, un sankcijas realizēja galvenokārt mūziku kontrolējošās iestādes vai arī, teiksim, Valsts Drošības pārstāvji?

Gan vieni, gan otri, bet instrukcijas un rīkojumi noteikti nāca no Latvijas kompartijas Centrālkomitejas ideoloģijas daļas un tā saucamā Estrādes orķestru biroja.

8. Vai mēģināja ietekmēt repertuāru?

Protams, ka mēģināja un pārsvarā tas arī iedarbojās, jo bailes, ka tiks salauzta un izkropļota visa tava un tavu tuvinieku turpmākā dzīve bija reālas un pamatotas. Katrā darba vietā un katrā mācību iestādē bija tā saucamā “Pirmā nodaļa” jeb slepens “segments” pie kadru (personāla) daļas (kuras priekšnieki visi bez izņēmuma bija čekisti) ar visāda veida “melniem sarakstiem”. Reiz tu esi tajos iekļauts, ārā tu netiec...

9. Vai kritika tika vērsta galvenokārt pret roku kā mūzikas stilu vai pret to, ka tā nāk no Amerikas?

Pret roku, kas ir atnācis no ienaidnieka Nr. 1 – ASV un kas ir pilnīgi nepieņemams un ir pretrunā ar jauno komunisma cēlāju morāles kodeksu.

10. Kad situācija (kritika utt.) sāka mainīties, un kā tas izpaudās?

Tas notika mainoties ideologu jaunizdomātajai taktikai – kad tie saprata, ka apturēt šo vēlmi pašizpausties viņiem neizdodas. Tad, it kā atļaujot nedaudz vairāk, rīkojot skates un rok-koncertus, tajā pašā laikā vēl dziļāk sāka kontrolēt situāciju un identificēt jauniešu līderus

11. Kur notika mēģinājumi?

Visneiedomājākajās vietās, sākot ar dzīvokļiem, pagrabiem, dažādu iestāžu maziem klubiņiem, maskējoties zem visāda veida pašdarbības kolektīviem, pulciņiem utt.

12. Kāds bija tehniskais nodrošinājums spēlēšanai?

Tagad man pat ir grūti iztēloties – kā tas vispār varēja kaut cik skanēt un pie tam vēl tādā mērā fascinēt un tracināt jauniešu prātus! “Aparatūra” bija pārsvarā visādu pagrīdes radioinženieru paštaisītu pastiprinātāju un robustu skaļruņu tumbu veidā, kā arī bija populāri kinozālēs

izmantojamie skaņas pastiprinātāji un skaļruņi. Bet pieļauju arī domu, kā tas nebija tas sliktākais gadījums, jo pazīstu cilvēkus ar zelta rokām, kas arī šodien no tiem pašiem komponentiem taisa perfekti skanošus kombjus. Bija arī dikti primitīvi sadzīves mikrofonu. Dažreiz gadījās labi lenšu mikrofonu, laikām bija paņemti (nozagti) no radio.

Katrs meklēja, raka un stiepa kopīgā katlā visu, kas tik vien likās noderīgs un vērtīgs.

13. Kāda bija ģimenes attieksme pret rokmūzikas spēlēšanu?

Kā kurā ģimenē – viss bija atkarīgs no vecāku drosmes un protesta gara pakāpes. Mana mamma, būdama arhitektu biroja grupas vadītāja, vairākkārt tika nopietni iebiedēta no VDK izmeklētāju puses un lūdzās asarās lai es beigtu šo bīstamo nodarbi.

14. Kāds bija spilgtākais atmiņā palikušais koncerts no pirmajiem uzstāšanās gadiem rokmūzikā?

Kāds no Mākslas Akadēmijas studentu rīkotajiem ikgadējiem karnevāliem ar līdz šim nebijušu, nepiedzīvotu brīvības atmosfēru, kad publika lauzās un mēģināja ielīst iekšā pat pa tualetes logiem, kā arī vairākas puslegālas ballītes Rīgas tehnikumos un skolās. Īpašs gadījums bija manas grupas “Melody Makers” sarīkots koncerts-protesta demonstrācija “Brīvību ģitārai”

15. Vai, un kādi bija kontakti ar Maskavu?

Pašā sākumā nekādu sakaru ar Maskavas rokeriem man nebija, toties ļoti cieši kontakti bija ar igauņiem un vēlāk ar lietuviešiem. Maskavas un Ļeningradas rok-mūziķus iepazīnu stipri vēlāk – 70. gadu sākumā.

* Atbildes nav labotas, lai saglabātu mūziķa teikto

Intervija ar Pitu Andersonu. Intervētājs: Pauls Puzaks. Rīga. 2011.

Pielikums Nr. 2

Attēls Nr. 1. Uz rentgena plēves veidots ieraksts

Rentgenplēve - <http://pitsandersons.lv/foto.php?type=biography&id=33&lang=lat> (Skatīts 22.05.11.)

Pielikums Nr. 3

Attēls Nr. 2. Protesta akcija pie Planetārija

Protesta akcija - <http://pitsandersons.lv/foto.php?type=biography&lang=lat&id=18> (Skatīts 23.05.11.)

Pielikums Nr. 4

Attēls Nr. 3. „Liepājas dzintars 74”

Liepājas dzintars 1974. gadā - http://y.delfi.lv/norm/64518/1641100_3ZY8hY.jpeg (Skatīts 02.05.11.)

Bakalaura darbs „*Rokmūzikas kultūras attīstība Latvijā no 1956. gada – 80. gadu sākumam.*”
izstrādāts LU Vēstures un filozofijas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: Pauls Puzaks /

/ 07.06.11.

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītājs: profesors Dr. hist. *Ēriks Jēkabsons* /

/07.06.11.

Recenzents: docents *Dr.hist. Ilgvars Butulis*

Darbs iesniegts: 07.06.11..

Metodiķe:

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

Komisijas sekretārs: Kristīne Ante